

Christophoros

XXVIII. évfolyam, 5. szám

ingyenes kiadvány

2021. reformáció – Reformation 2021

Az időben kapott reménység

„Egy kis idő még, és nem láttok engem, de ismét egy kis idő, és megláttok engem.” (Jn 16,16)

Jézus jövőbemutató szavait tanítványai értetlenül fogadták. Időnek kellett eltelnie, eseményeknek bekövetkeznie, mire érteni tudták Mesterük üzenetét. Hezitáltak. Ismerjük mi is ezt az érzést, hiszen a mi életünkben is vannak olyan szavak, események, melyek csak idő elteltével nyerik el igazi jelentésüket, üzenetük valahogy később érkezik meg hozzánk.

„Milyen kár, hogy Jézus szavait ennyire nem értették a tanítványok, mikor még mellettük volt!” – gondolhatjuk, elképzelve, mennyi minden történhetett volna még velük akkor azokban az években. Nem így történt. Emberi gyengeség, a saját gondolataik rendszeréből kitörni képtelen tanítványi jelenlét miatt végül Jézus megváltó munkája csak utólag lett láthatóvá a világban. De éppen ez ad nekünk is esélyt, amikor

Krisztus értünk való munkájának megértésében, elfogadásában mi magunk is késlekedünk, hezitálunk.

Az újabb reformációi évforduló is erre emlékeztet minket. Időnk bár telik, Isten esélyt ad mindannyiunknak, hogy az eddig elmulasztott lépéseinket megtegyünk, döntéseinket meghozzuk, a megértés gyengeségeit kiküszöböljük. Még mindig kapunk rá időt, hogy a múltból a jövő felé fordítsuk tekintetünket. Az a kis idő, amit Jézus nélkül éltek a tanítványok, jó volt arra, hogy az együttlét értékét az új találkozásban már meg tudják becsülni. Az egyházi esztendő végén, elhunyt szeretteinkre emlékezve is ebben van reménységünk, és most, a reformációi évfordulón is ezt láthatjuk ajándéknak. Bár mi is épp annyira hezitálunk, mint a tanítványok is tették, még kapunk időt!

Pelikán András

Az ige mint az egyház támasza

Prédikáció advent 2. vasárnapjára

„Mindegyikünk a felebarátja kedvét keresse, mégpedig annak javára és épülésére. Hiszen Krisztus sem a maga kedvére élt, hanem amint meg van írva: »A te gyalázóid gyalázásai hullottak énreám.« Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,2–4)

[Bevezetés: Az egyházat hosszútűrés jellemzi]

Hogy méltón éljünk ezzel a délutáni alkalommal is, hallgassuk meg az apostol szavait a Szentírásról! Az igében Pál azt tanítja, hogy el kell hordoznunk a gyengéket, és ne saját tetszésünkre éljünk. Ebben az értelemben állítja elénk példaként Krisztust, hiszen ő nem a saját tetszésére élt, hanem megalázta magát, és elhordozta az összes nyomorult bűnöst gonoszságukkal együtt, ahogy meg van írva: „Rám hull a gyalázat, ha téged gyaláznak.” (Zsolt 69,10)

[Óvakodjunk az igazságtalanság cselekvesétől és a kárörömtől]

Ez a tanítás a kicsiny nyáj csupán azon részének szól, akik valóban keresztények, és komolysággal fogadják az evangéliumot. Ők úgy tesznek, mint Krisztus, aki nem tetszelgett önmagának, és nem nevetett a bajsa alatt, mint a világ, mely örül a mások bajának, és csak nevet azon, ha másoknak rosszul megy a sora. Ez

bizony nem keresztény erény, hanem ördögi istenkáromlás. Az ilyenek, ha látják, hogy különbek, hatalmasabbak vagy gazdagabbak valakinél bármilyen mértékben is, akkor ujjal mutogatnak a másokra, vagy ha annak rosszul megy a sora, akkor kinevetik. Az efféle embereket példázza az evangéliumban az a farizeus, aki így szólt: „Nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, gonosz, parázna, vagy mint ez a vámszedő is.” (Lk 18,11) Ők abban lelnek gyönyörűséget, ha a többiek kevesebbek náluk. Nagyon elterjedt ez az istenkáromlás, hogy egyesek örülnek mások kárának, habár ennek éppen az ellenkezőjét kellene tenniük, vagyis együtt kellene érezniük azokkal, akiket kár ért. Ha Krisztus ezt a gyalázatos erényt akarta volna gyakorolni, akkor könnyen megtehetette volna. Hiszen ő szent volt és igaz, mi pedig ennek éppen a szöges ellentéte vagyunk, tehát joggal vethette volna a szemünkre: „Gonosztevők vagytok, én viszont igaz vagyok.” Mi nem mondhatunk jogosan ilyesmit, mégis ezt cselekedjük!

[A mások gyengeségével való együttérzésben mutatkozik meg a keresztény magatartás]

Ezért kell hát megtanulnunk Krisztustól, hogy szomorkodjunk azon, ha gyengeséget látunk felebarátainkban, különösen akkor, ha az a lelkieket érinti. Ebben az értelemben mondja Ágoston egyházatya is: „*Semmi sem mutatja meg jobban, hogy valaki lelki ember, mint az, hogy nem örül mások bajának, és nem kezd el gőgösen és dicsekvően viselkedni azokkal szemben, akik vétkeztek és elbuktak stb., feltéve, hogy nem önszántukból vétkeztek, és újra talpra állnak bukásuk után.*” Sokkal inkább úgy kellene élniük a keresztényeknek, hogy elhordozzák egymást (vö. Gal 6,2; Ef 4,2; Kol 3,13), és ha a másikon olyasmit vesznek észre, ami nekik nem tetszik, akkor azt a másik javára tudják be. Ám ez sajnos nem így történik. Bizony, nagyon nehezebb esik ez a keresztényeknek! A többiek valóban élvezettel nevethetnek, ha baj történik, sőt még a mi nagy „evangéliumi” közösségeink is így tesznek: nekik tényleg az lenne a legnagyobb öröm, ha látnák, hogy rosszul mennek a dolgaink. Mi viszont, akik igaz keresztények kívánunk lenni, nem örülhetünk mások gyengeségének, hanem inkább együtt kell éreznünk velük. Krisztus is így járt el: komolyan vette az együttérzést, és nem csak a mi kis bűneinkben, hanem a nagy és minket súlyosan érintő dolgokban is, vagyis hogy elszakadtunk az isteni kegyelemtől, és így kárhozatra voltunk ítélve. Inkább magára vette a bűneinket, minthogy ezt tűrte volna. Ha így tett, holott nem volt bűnös, és annyit szenvedett értünk, akkor mennyivel inkább így kellene tennünk nekünk is az apró-cseprő dolgokkal kapcsolatban, ha mi vele ellentétben bűnösök vagyunk? Ám mégsem tesszük ezt!

[Első rész: Az Írás mint az erő forrása a szenvedések elviseléséhez. A világ megveti az Írás vigasztalását]

„Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írtak meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,4) Arról van itt szó, hogy egy keresztény legyen türelmes, de nem csupán az üldözőivel, hanem saját testvéreivel szemben is. Nem csupán azt kell elviselnem, hogy királyok, császárok, fejedelmek stb. üldöznek minket, hanem felebarátaimtól is el kell tűrnöm, hogy esendők, és van olyan tulajdonságuk, ami nekem nem tetszik. A világ bizonyosan azt mondja: „Elég silány vigasztalás az, ha csak ennyi szolgál vigaszunkra: Légy türelmes! Így csak a holtakat lehet vigasztalni!” Pál viszont így szól: „Legyetek türelemmel és vigasztalódjatok az Írás által!” Ám a világ semmire sem megy ezzel. Ellenben nagyszerű vigasztalás lenne a számára, ha valaki egy arannyal teli erszényt adna neki stb., vagy ha jól odavághatna annak, akit kudarc ért. Pál viszont vigasztalást ígér nekem, amikor a Szentíráshoz vezet! A világ azokat dicseri, akiknek a Mammon az istenük, bölcsességgel és hatalommal rendelkeznek, és azt gondolja: „Mit ér egy ilyen egyszerű vigasz, amikor semmi mást nem kap az ember, mint szót!” Így gondolkodik tehát a világ.

[A keresztények erős vigasztalást találnak a Szentírásban]

Pál apostol azonban ezt mondja: „Ha valóban keresztények akartok lenni, akkor nincs más út. Szánjátok el magatokat arra, hogy feltétel nélkül türelmesnek kell lennetek, és semmi sem szolgál majd vigasztalásotokra az Íráson kívül.” Ez az a szoros kapu és keskeny út, mely az életre visz (Mt 7,14). Vigasztalódj hát ezzel, hogy türelmes légy, a császárral és a püspökökkel stb. szemben pedig bátorságos. Az tehát a legnagyobb vigasztalásom a gyűlevészekkel, a hatalmaskodó szomszédokkal, a nemesekkel, a paraszttal és a polgárokkal szemben, hogy türelmes vagyok, és enyém az Írás? Igen! Valóban tehetnek, amit akarnak, rám ronthatnak stb., övük a sereg, az arany, a föld és az emberek. Ezzel szemben nekem mim van? Ez a könyv! Ezzel kell magamat megvédenem, és semmi más vigaszom nincs, mint ez a papírból készült könyv. A keresztényeknek arra kell feltenniük ügyüket, hogy az Írás a vigaszuk. Ha a császár által szeretnék vigasztalódni, akkor homokra építék. Ha a szász választófejedelem vagy ti, wittenbergiek lennétek a vigaszom, netán a pénzem, az értelmem vagy talán az, hogy véghez vigyek mindent, amit elterveztem, akkor már el is veszem. Hol vannak azok az emberek, akik nagy veszedelem idején, amikor a Sátántól kísértetnek, semmi mással nem rendelkeznek, mint azzal a mércével, amit Írásnak neveznek? Ennek így is kell lennie, mert különben a pápa oldalára állhatunk, és az ő bölcsességével vigasztalódhatunk. Tanuld meg hát ebből az igéből, ha valóban tanulni akarsz, hogy mi a Szentírás, melyről Pál olyan bátran és büszkén mondja: „Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írtak meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,4) Ez azonban nem csak a világ ellen íratott meg, mely a pénzeszsákokban és a teli söröspincékben talál vigaszt. Pontosan így van ez a parasztnál, a nemeseknél és a polgároknál is: csak akkor vigasztalódnak, ha tudják, hogy van pénzüik, gabonájuk, sörük stb. Ám mi van akkor, ha mindez nem segít rajtuk a halálban és az ítéletkor? És mi a helyzet akkor, ha egy nemes megharagszik rád, a polgárra, akinek sok aranya van? Sőt mi lesz akkor, ha te, sokbúzás paraszt, összetűzésbe kerülsz a nemessel? Mit segít rajtatok a pénz és a búza, ha elveszik tőletek? Így van ez: ha szükség tör rád, akkor számodra nincs vigasztalás, sem remény. Végül odáig kell jutnod, hogy az Írásban keress vigasztalást.

[Második rész: Az Írásban Isten személyesen szólít meg minket. A rajongók Írás iránti megvetése ellenkezik Istennel]

Az apostol szavainak másik oldala is van. Még a rajongók is káromolják az Írást, mikor így szólnak: „Ezek csak papírra vetett betűk, hogyan vigasztalhatnák hát a szívem?” Münzer is kinevetett minket, sőt még

írástudónak is nevezett, ám amikor komolyra fordultak a dolgok, megszegyenült. Miből áll a tanításunk, ha nem az ábécé betűiből? Valóban így van, de ez a tanítás sohasem hagy cserben minket. Mert ez Isten szava, hogy noha jóllehet papírra vetették, mégis ereje van arra, hogy vigasztalja a lelkiismeretet. Az a vigasz pedig, amit a betűk adnak, maga a mennyei Isten! Ezért hirdetjük mi az Írás szavát!

[Isten az ő írott igejének is valódi erőt ad]

Tagadhatatlan, hogy Isten szóban hirdetett ígéje a leírt betűhöz képest némileg több étellel bír. Maga Isten mondta: „Ha egy pap keresztel, akkor a gyermeket áthelyezi az ördög hatalmából Isten országába.” Isten pedig ígéje által valóban megmenti őt az ördögtől, ahogy az összes szentet is megmentette az apostol idejétől kezdve. Éppen ez a helyzet akkor is, amikor a gyónásban a nekem szánt feloldozó ígéket hallom: így valóban üdvözülök. Hasonlóképpen ha hallom a prédikációban kimondott szót, jóllehet önmagában semmiben sem különbözik a parasztok által a fogadóban kiejtett szavaktól. Az egyetlen különbség az, hogy ez Krisztusról szól, és az üdvösség, a kegyelem és az élet ígéje, mely mindenkit megment, aki hisz benne.

Ám akkor is így van ez, ha nem tudsz elmenni az ige hirdetésre. Isten akkor ezt mondja: „Ez az Írás, melyet olvasol, ha csupán betűkből áll is, mégis életet ad neked, mert a Jézus Krisztus nevű férfit írja le.” Ez igen nagy csoda, hogy Isten ilyen mélyre leereszkedik, és önmagát betűkben rejti el, és ezt mondja: „Itt egy ember ír le engem. Ezeknek a betűknek erőt kell adniuk az embereknek az ördöggel szemben, és meg kell váltaniuk őket.” A Szentírás tehát bizonyíték arra, hogy Isten eljött hozzád. Ha elfogadod, akkor üdvözülsz, de nem azért, mert a szöveg tollal és tintával íródott, hanem azért, mert Krisztusra mutat. Ugyanígy járt Izráel is a pusztában, amikor Isten megparancsolta Mózesnek: „Csinálj egy rézkígyót, és tűzd rá egy póznára. Mindenki, akit megmart a kígyó, életben marad, ha föltekint arra.” (4Móz 21,8) Mi is volt ez? Csak két betű, a keresztfa és a kígyó, egy S és egy C (Az S a latin serpens 'kígyó', a C pedig a latin crux 'kereszt', egyben a spiritus 'lélek' és caro 'test' szó kezdőbetűje.), Isten mégis hozzáfűzte: „Mindenki [...] életben marad, ha föltekint” a rézkígyóra. Mintha Isten így szólt volna: „Kiválasztottam a fát és a kígyót, hogy bírjanak olyan erővel, hogy ha rájuk néz valaki, az megmeneküljön.” Éppen ez a helyzet itt is. Isten akarata fent rejtezik a mennyben, mégis azt mondja: „Megírtam ezt az Írást, és aki hisz benne, azt meg akarom erősíteni.” Az eretnekek, ezek a gonosztevők viszont nemcsak az Írást, hanem a hirdetett ígét is támadják, mely által annak idején elnyerték a „Szentlélek” útmutatását, mellyel most oly nagyra vannak; ám először hallaniuk – vagy olvasniuk! – kellene róla. Én legalábbis akképpen jutottam el idáig, hogy Krisztust úgy ismertették meg velem az Írás és a hirdetett ige által, hogy meghalt értünk.

[Az Írásban az élő Isten erősít meg minket vigasztalásával]

Ezért akarja Pál Krisztus parancsolata szerint megosztani velünk, hogy tartsuk nagy tiszteletben az Írást, mivel megtanít minket arra a türelemre, melyre szükségünk van. Így szól hozzánk: „Semmi mást nem hirdethetek nektek, mint Krisztus országát, mely a türelem és a tűrés országa” (vö. ApCsel 14,22). Ha sérelem ér minket a világban, és kínoz az ördög, akkor az így van jól. Maga Krisztus mondta: „Gyűlöl titeket a világ.” (Jn 15,19) Ha tehát valaki az ellenségünk, csak azt kapjuk tőle, ami jár. Ebben kell részesülnünk, hiszen ez az ország és ez az élet nem fenséges, hanem szükségképpen szenvedéssel teli. Ám az istentelen „evangéliumkövetők” nem helyesen járnak el, ha egyszer keresztények akarnak lenni, és mégis gyűlölködve üldöznek minket. Hiszen a keresztények nem követnek el igazságtalanságot egymással szemben. Azok részéről azonban, akik nem keresztények, másra sem számíthatunk, mint szenvedésre, és őket illetően az életünk nem lehet más, mint türelem. „Szenvedésre teremtetem.” (Zsolt 38,18) Aki nem kér ebből, az jobb barátokra talál a pápa és a fejedelmek személyében, akik bőszégesen ellátják pénzzel és birtokokkal. Aki azonban keresztény, az készüljön fel erre, vagyis legyen türelmes, és szenvedje el, hogy az emberek megkárosítják javaiban, tisztességében, testében, életében és családjában. Hiszen ennek így kell lennie.

„Hogyan vigasztalódom hát?” – „Én nem tudok neked segíteni: szenvedned kell.” – „De én erre nem vagyok képes”, feleled. – „Vigaszt kínálok neked.” – „Miféle vigaszt?” – „A Szentírást!” – „De ezzel csupán szavakat és betűket adsz nekem. Én viszont nem csak szót akarok, hisz az nem több mint egy szalmaszál!” – Ha nem akarod elfogadni az Írást vigaszodként, akkor állj azok közé, akik teli gabonás zsákokat, aranyat vagy bölcsességet stb. akarnak. Ám ha az Írás mélyére hatolsz, akkor megtalálod benne Krisztust és az ő ígését. Lehet, hogy csupán haszontalan, üres és törött szalmaszálnak tűnik majd a számodra, de higgy nekem: micsoda hatalmas erőt hordoz! Ezt az ígét, melyet a szívedbe adok, senki sem képes érvénytelenné tenni: sem a császár, sem a világ, sőt még a világ összes kincse sem, a gabonás zsákokról és az aranyról nem is beszélve, mert erős fává növi ki magát, sőt sziklává! Habár a világ ellenáll neki, mégsem érhet el semmit vele szemben. Mert ahol az Írás, ott Isten is jelen van, mivel hozzá tartozik és az ő ismertetőjele, és ha befogadod, akkor magát Istent fogadtad be. Mit tartasz egy olyan felebarátról, akit Istennek hívnak? Mit tehet vele szemben a halál és a világ? Hadd legyen az Írás tinta, papír és betű! Ám aki attól el nem marad, és azt a magáénak mondja, maga Isten az, akihez viszonyítva a világ csak egy vízcsepp a vödörben (vö. Ézs 40,15). A világ szemében hitvány vigasztalás, ahogy Pál türelemre int, és nyomorultul hangzik, ha azt mondjuk: el kell

olvasni és fülbe kell sügni egy szakaszt az Írásból. És mégis: olyan Úrral találkozunk itt, akihez képest elenyészik a világ. Minden a hiten múlik. Ha ezeket az értelmű alapján ítéled meg, akkor bolondságnak hangzik, mert ez esetben nem a javak, a tisztelet és a pénz stb. jelentik a vigaszt. Csak légy bátor, válassz ki egy igét az Írásból, és ragaszkodj hozzá, ahogy meg van írva: „Legyetek erősek és bátor szívűek mind, akik az Úrban reménykedtek!” (Zsolt 31,25)

[Végkövetkeztetés: bátran járjunk reménységben]

Pál ezt az igét mindenekelőtt arra az istenkáromlásra vonatkoztatja, hogy a saját tetszésünkre élünk, ehelyett azonban inkább hordozzuk el egymást, ahogy azt ma már mondtam. Nagyon nehéz ennyi mindent elhordozni, hiszen folyton minket sértő gonosztettekbe

botlunk. Sokkal szívesebben védekeznénk. Ám tőrünk kell és türelmesnek lenni. A türelem pedig eljuttat minket a reményig (vö. Róm 5,3–4). Nem tanulunk meg remélni, ha nem vagyunk fáradtak és elgyötörtek. Velem is kiváltképpen ez a helyzet: sokszor jutottam el a türelmem végső határáig, de a remény megtart engem. Ehhez a reményhez üldöznek minket az ellenfeleink, amennyiben türelemre tanítanak minket a szenvedés idején. Ez a remény pedig a türelem és az Írás által adatik. És ha most ezt reméljük – mit számít, hogy tönkremegyünk-e bele? Róm 5,5 ezt mondja: amit prédikáltunk, és amiben hittünk, nem fogja pírba borítani az arcunkat.

Luther Márton (1531. december 10.;
Luther Válogatott Művei 6. Prédikációk, 426-432.)

Újjászületés és megtérés

Ama 95 tétel élén ez a sokat idézett követelés áll: „Amikor Urunk és Mesterünk ezt mondta: 'Térjete meg!' – akkor azt akarta, hogy a hívek egész élete megtérés legyen.” Mai kifejezéssel élve úgy fogalmazhatunk, hogy Luther Márton ezzel a programmal lépett a nyilvánosság elé. Mindennek azonban előtörténete volt. A wittenbergi szerzetes nem egyszerűen „jókor volt jó helyen”, amint azt ma gyakran mondjuk valakiről, ő nem is egyszerűen az idők szavát ismerte fel. Szándéka nem az volt, hogy a publikum számára kedves dallamot pengessen, ellenkezőleg! Képes volt kockázatot vállalni. Az árral szemben úszni. Anélkül, hogy a rettegő barátocskából a nyilvánosságot vállaló Lutherban zajló lelki folyamatokat pontosan ismerhetnénk, feltételezhetjük, hogy az 1. tétel ilyen programszerű megfogalmazása összefügg a sokat emlegetett „torony-élményével”. Egy írásában maga számol be arról az esetről, amikor az „Isten igazsága” fogalma fölött tépelődött toronyszobácskájában. Amikor leesett a hályog a szeméről, és korábbi félelmétől megszabadulva felismerte, hogy ezek az igék boldogítók az ő számára, akkor szíve végre békességet talált: „A Szentlélek ebben a toronyban nyilatkoztatta ki előttem a Szentírást. Ekkor úgy éreztem, hogy teljesen újjászülettem, és tárt ajtókon keresztül egyenesen a mennyországba léptem be.”

Újjászületés és megtérés: e fogalompárban rejlik a reformáció genezise.

Mint ahogy az Újszövetség élén is ez a felszólítás áll: „Térjete meg!” Keresztelő János „a megtérés keresztességét hirdette a bűnök bocsánatára”, Jézus igehirdetése pedig ezekkel a szavakkal kezdődött: „Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!” Ennek jegyében kezdődött az egyház története is, hiszen pünkösdkor Péter apostol így prédikált: „Térjete meg, és keresztelkedjete meg valamennyien Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát”. Az akkor megtért mintegy háromezer ember alkotta az első jeruzsálemi gyülekezetet. Nem emberi lelemény, egyházszervezői buzgalom formált belőlük közösséget, hanem Isten Szentleleke.

Luthert évtizedeken át milyen szenvedélyesen foglalkoztatta a megtérés kérdése. Azt is mondhatjuk, hogy a reformáció valójában megtérési mozgalom volt.

Október közepén, a reformáció hónapjában, erről a fordulatról tünődünk. Ez nem forgást jelent, mint egy szélkakas esetében, nem is forgolódást – bizonyos körökben. Még csak nem is fordítást, mintha a magunk erejéből volnánk képesek az ország szejekrét vagy az egyház hajóját más irányba fordítani.

Ez a fordulat megtérést jelent.

Igen, a reformáció megtérési mozgalom volt.

Ha Isten akarja, ma is az lehet.

Dr. Fabiny Tamás

A wittenbergi vártemplom 1858-ban készített tétel-kapuja

Isten temploma vagyunk

„Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?” 1Kor 3,16

Sokféle külső elvárásnak kell megfelelnünk. Sokan tanácsokat is adnak nekünk, vagy biztatnak bennünket. Mégis érezzük, hogy ez nem elég ahhoz, hogy több erőnk legyen, nem elég ahhoz, hogy boldogok legyünk.

Amikor ez a mai igénk azt hirdeti, hogy „Isten Lelke bennetek lakik”, akkor azt mondja ezzel, hogy Isten sokkal többet tesz értünk, mint az emberek külső elvárásokkal vagy tanácsokkal. Ő nem csak kijelöli számunkra az utat, aztán figyeli, hogyan teljesítünk. Ő közel jön hozzánk, és úgy segít rajtunk, hogy formál bennünket, felemeli a tekintetünket, erőt ad belénk. Nem marad távol, hanem a bensőnkben is cselekszik. Erre használja az istentiszteletet, az igét, a szentségeket. Erre használja a templomot, hogy minket is az ő templomává tegyen.

Nagy vigasztalás ez, különösen akkor, ha úgy érezzük, hogy magunkra maradtunk, nem látjuk a külső segítséget. Rázzon fel minket Pál apostol kérdése: „Nem tudjátok?” Merjünk visszanyúlni ehhez a meghallott örömhírhoz, és merjük elhinni, hogy a jelenben is érvényes: nem maradunk szabadítás nélkül. A mi Urunk közelebb van hozzánk, mint az emberek, akik segíteni próbálnak, és közelebb, mint a nehézségek, amelyekkel meg kell küzdenünk.

Imádkozzunk! Uram! Sokszor nem tudom, hogy te velem vagy, és úgy gondolok rád, mint akit valahol messze kellene felkeresnem, és akinek el kellene magyaráznom a helyzetemet. Add, hogy tudjam, és átjárjon annak a híre, hogy egészen közel vagy hozzám. Ámen.

Dr. Tóth Károly

Gondolatok az úrvacsoráról

Luther nagy álma volt, hogy a gyülekezeti tagok – megértve az úrvacsora lényegét – kényszerítsék a lelkészt, hogy minél több úrvacsoraosztás legyen a gyülekezetekben: „Mi senkit sem erőszakolunk, hanem túrrjuk, hogy hozzánk jöjjenek, amiként arra is kényszerítene, hogy prédikáljunk és a szentséget kiszolgáltassuk.” Van-e bennünk ilyen vágyódás az úrvacsora után? *(Deák László)*

Jézus teste bizony étel és a vére ital. Ő maga hangsúlyozza ezt. Erőt adó táplálék – nagy lépések előtt, nehéz utak kezdetén, az

élet sűrűjében, sőt az utolsó útra lépve is. Lelkierő rendezni a rendezendőt, elengedni a fölöslegest, megkapaszkodni a biztos pontban és előretekinteni az út végén is. *(Szabóné Mátrai Marianna)*

Szépen megterített asztal, előre elkészített étel, bátorító szó, tisztaság és rend... Hazaértem! *(Koczor György)*

Vendéglátóm asztalánál felszabadult örömmel csodálkozhatom rá mindarra, ami értem és helyettem elvégeztetett. *(Cselovszky Ferenc)*

Gyülekezetünk életéből

Úrvacsora – lisztérzékenyeknek

Gyülekezetünkben ezentúl lehetővé tesszük a csökkentett gluténtartalmú ostyával való úrvacsoravételt a lisztérzékenyek számára, minden úrvacsoraosztás alkalmával. Kérjük, aki ezzel a lehetőséggel élni kíván, az úrvacsoravétel során, a szentséget kiszolgáltató lelkésznek jelezze ezt szóban, ő ezután az oltáron lévő, légmentesen lezárt dobozból ad ostyát. Ezek a különleges ostyák búzakeményítóból készülnek,

gluténtartalmuk kevesebb, mint 20 mg/kg. A súlyos gluténintoleranciával élők, akik számára ez a fajta ostya, illetve a vételnek ez a módja sem biztonságos, kérjük, keressék meg az istentiszteleten kívül a lelkészetet vagy a lelkészi hivatalt, hogy számukra is megfelelő módszert alakíthassunk ki. Reméljük, így még többen vehetjük magunkhoz Krisztus testének és vérének.

Mit jelent számomra az istentisztelet?

Nagyon sokat. „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20), és mégis, a mi templomunkban vagyok legszívesebben istentiszteleten. Szeretem a templomunkat, a hívó hangszót, az oltárát, a keresztelőkutát, az orgona gyönyörű hangját, a közös éneklést, a közös imát, a közösséget, generációkon át. A templom csendjét, amiben az igére figyelünk. Az igére, ami mindenkihez szól és mindenkinek ad. Útmutatást, helyrerakást, választ a kérdésekre. Szeretem a közös gondolkodást. A tanításban trend, hogy minden órán legyen egy „take away”, amit

magával visz a diák az óráról. Az istentiszteletről mindent magunkkal viszünk. Mi evangélikusok egy hétre, vagy többre. Így értelmezzük a harmadik parancsolatot. Katolikusok sokan naponta is betérnek a templomba. Most olvastam, Petrás Mária mondja: „Állítom, hogy a gyakori misére járás tartást adott az embernek. Mindennap legalább egy órát énekelünk, így az ének már a génjeinkbe is beépült. Néha úgy éreztem, hogy mindenestül felemelkedünk.”

Hirschler Katalin

Találkozás a finn érsekkel

Szeptember 14-én Pelikán András és Holger Manke lelkészek, valamint az ifi tagjai közül Horváth Lili, Varga Lili és Horváth Péter találkozott dr. Tapio Luoma finn evangélikus érsekkel, akinek kíséretében ott voltak munkatársai: dr. Pekka Huokuna, a finn nemzeti egyházi hivatal vezetője, Kimmo Kääriäinen, a külügyi osztály vezetője és Juha Meriläinen, az érsek teológiai tanácsadója. A magas rangú vendég másnap

ökumenikus konferencián tartott előadást, ahol dr. Tóth Károly lelkész képviselte gyülekezetünket, itt szintén nyílt lehetőség személyes beszélgetésre. A budapesti találkozók őszinte érdeklődést váltottak ki, de vidám és kötetlen hangulat is jellemezte őket, elvégre a mai érsek korábban többször is járt Sopronban testvérgyülekezetünk, Seinäjoki lelkészeként.

Magyar konfirmandusok

Az idén szeptemberben magyar nyelven 35 fiatal kezdte meg a felkészülést a konfirmációra. Október 3-án, a „Tízórai” istentisztelet keretében mutatkoztak be. Kérjük gyülekezetünk tagjait, imádkozzunk értük!

Einen jeglichen dünkt sein Weg recht ...

... aber der HERR prüft die Herzen (Sprüche 21, 2)

Das Buch der Sprüche hat recht eingängige Wendungen, die sich eigentlich auch oft als Kalenderspruch eignen. So auch: „Einen jeglichen dünkt sein Weg recht.“ Das heißt: Jedem kommt es so vor, als würde er alles richtig machen, als würde er die Dinge richtig sehen, als wäre seine Sicht richtig ... naja, und eben die der anderen nicht.

Das ist wahrscheinlich so gemeint: Stellen wir uns vor, es gibt eine Meinungsverschiedenheit zwischen zwei Menschen, dann kann es sein, dass jeder von beiden wirklich der Überzeugung ist, dass er die Dinge richtig sieht und einschätzt und dass der andere irgendwas nicht richtig sieht.

Ich sehe also aus meiner Perspektive die Dinge richtig – und sehe auch die „Proportionen“ der Einzelfragen zueinander richtig. Und der andere hat einen falschen Maßstab. Nur eben, dass der andere genau andersherum genauso denkt, weil er aus einem anderen Blickwinkel auf diese Fragen schaut.

Und das muss nicht nur einen konkreten Moment oder eine konkrete Meinungsverschiedenheit meinen, denn es heißt ja: „Einen jeglichen dünkt sein Weg recht.“ Also: Die Art und Weise, wie man lebt, das was wichtig ist, die eigene Werteordnung, das eigene „Beurteilungssystem“ – wie man also Situationen und Personen einschätzt – und wo die eigenen Empfindlichkeiten liegen bzw. wo man Dinge auch mal lockerer sieht als andere – erscheint richtig.

Ein Beispiel: Ein Schüler kommt zu spät in die Unterrichtsstunde. Der Lehrer ermahnt ihn und sagt: „Das gibt einen Eintrag!“ Dann kann der Lehrer sagen: „Wehret den Anfängen!“ Man muss klar zeigen, dass es bestimmte Dinge gibt, an die sich alle zu halten haben. Und durch diesen Eintrag lernt die ganze Klasse, dass der Unterricht eben pünktlich beginnt. Wenn da nichts passiert, dann kann es sein, dass es einreißt und dass bald ein Zweiter und bald ein Dritter auf die Idee kommen, auch später zu kommen – und zur Not können sie sich immer noch auf den Präzedenzfall berufen und sagen: „Na, dem ist doch neulich auch nichts passiert. Wir dachten, es ist Ihnen egal.“ Der Lehrer handelt also aus seiner Sicht der Dinge richtig.

Der Schüler hingegen könnte sagen: Ich hatte in der Pause ein Gespräch mit einem Freund, das wichtig war. Es geht ihm nicht gut – und ich konnte ihm ein bisschen helfen. Ich merkte, er braucht mich jetzt, da so viel über ihm zusammenbricht. Aber das werde ich dem Lehrer nicht erzählen. Denn: Es geht ihn nichts an, auch wenn ich den Eintrag riskiere. Natürlich, er

könnte es bei einer einfachen Ermahnung belassen und muss nicht gleich zum Äußersten greifen, aber ich habe mir nichts vorzuwerfen. Der Schüler handelt also aus seiner Sicht ebenfalls richtig.

Jeder von beiden – der Lehrer ebenso wie der Schüler – sehen sich in der Situation und mit ihrer Haltung auf dem richtigen Weg: Wie gesagt: „Einen jeglichen dünkt sein Weg recht.“

Aber ich muss ganz ehrlich fragen: Stimmt der Satz „Einen jeglichen dünkt sein Weg recht“ überhaupt? Ist das wirklich so?

Ich möchte gern alles richtig machen. Keine Fehler machen. Wirklich. Und doch weiß ich: Es gelingt mir nicht. Allen Menschen kann ich es nicht recht machen, das ist sowieso klar. Aber auch mir selber nicht. Oft bin ich unzufrieden mit dem, was ich tue. Ich merke: Ich habe da vielleicht nicht so gut reagiert, wie das Gegenüber es verdient hätte. Ich hätte dafür ein offeneres Ohr haben müssen. Für so viele Menschen sollte ich mehr Zeit haben – und mehr Geduld. Und Gott kann ich es auch nicht recht machen, das weiß ich.

„Einen jeglichen dünkt sein Weg recht“. Ich denke mir: Das stimmt doch gar nicht. Ich weiß doch, an wie vielen Stellen ich falsch abgebogen bin. Ich weiß doch, dass ich kleine oder große Entscheidungen getroffen habe, von denen ich nachher merke: Anders wäre es besser gewesen. Kein Mensch macht alles richtig. Und wenn ich mir auch noch so viel Mühe gebe, werde ich immer wieder schuldig an meinen Mitmenschen. Nein, mein Weg hat viele krumme Biegungen gemacht. Er ist nicht einfach gerade und recht. Es hat zahlreiche Umwege in meinem Leben gegeben.

„Einen jeglichen dünkt sein Weg recht“. Oder stimmt das doch? Wie viele Menschen sind wohl der Ansicht, dass sie ein gutes, ein anständiges Leben führen?

Es geht weiter in der Losung: „Aber der Herr prüft die Herzen!“

Für mich steckt noch eine tiefere Bedeutung in dem Vers. Einerseits weiß ich, dass es auf meinem Lebensweg merkwürdige Abzweigungen gab – aber im Großen und Ganzen bin ich doch der Ansicht: Ja, der Weg ist gut und richtig, den ich bis heute gegangen bin. All das gehört zu mir. Bei aller Schuld, bei allem Schwere: Es ist mein Weg, und ich stehe dazu. Weil ich versucht habe, die wichtigen Entscheidungen im Gespräch mit anderen Menschen und vor allem auch mit Gott zu treffen – natürlich im Rahmen des mir Möglichen. Und weil ich diesen Weg gehe im Wissen: Ich bin vor Gott dafür verantwortlich. Er prüft die Herzen. Er

weiß, was ich denke und fühle. Er weiß, warum ich bestimmte Entscheidungen treffe. Er weiß vor allem auch, was ich brauche. Und er vergibt mir auch die Umwege und Irrwege, wenn ich sie ihm bekenne.

Kurzum: Ich kann damit doch in der Unruhe dieser Fragen zu dem Punkt kommen: Mein Weg insgesamt, davon bin ich überzeugt, ist recht und richtig – nicht aus mir selber heraus, sondern aus Gottes Gnade.

Aber gerade deshalb muss ich jedes Wegstück immer wieder überprüfen, von Gott überprüfen lassen – und gelegentlich muss ich die Richtung fein- oder

grobjustieren. Mir die Schuld wieder vergeben lassen. Dann kann ich im Rückblick sagen: Diesen Weg hat Gott mich geführt – und ich vertraue darauf, dass er mich auch weiter führen wird. Geradlinig ist dieser Weg nicht. Aber es ist mein Weg. Der Weg, den Gott für mich bestimmt hat. Und ich staune, wie wunderbar er mich geführt hat: Er, der die Herzen prüft und kennt, hat mich dahin gebracht, wo ich jetzt bin – und ich kann nur sagen: „Mich dünkt mein Weg wohl doch recht – nicht aus mir selbst heraus, sondern weil Gott mich auf ihm leitet.“

Die Belohnung für die Treue der Ödenburger Deutschen war die Vertreibung Zum 75. Jahrestag der Vertreibung der Ungarndeutschen

Heuer gedenken wir des 100. Jahrestages der Volksabstimmung in Ödenburg und des 75. Jahrestages der Vertreibung der Deutschen aus Ödenburg. Es ist wohl bekannt, dass zwischen dem 14. und dem 16. Dezember 1921 die Ödenburger Volksabstimmung abgehalten wurde, bei der die überwiegende Mehrheit der Bevölkerung der westungarischen Stadt und der umliegenden acht Dörfer die Oberhoheit Ungarns gegenüber Österreich wählte. 55 Prozent der Bevölkerung der Dörfer um Ödenburg stimmte für Österreich stimmte. Zu diesem starken Zuspruch für Österreich trugen vor allem die deutschen Dörfer (Agendorf, Wolfs, Kroisbach, Harkau, Wandorf) maßgeblich bei. Dagegen gingen 72 Prozent der Ödenburger Stimmen an Ungarn. Diese Stimmen entschieden das Ergebnis des Referendums zugunsten Ungarns. Die im Referendumsbereich lebenden Deutschen mussten 25 Jahre später, im Frühjahr 1946, der Vertreibung gegenüberstehen.

So auch die Ödenburger Deutschen, die 1277 ihrer Heimat treu blieben, in den folgenden Jahrhunderten ebenfalls treue Bürger der Stadt waren und während des Ersten Weltkriegs als Honvéd für ihre Heimat kämpften. 1921 blieben die meisten von ihnen ihrer Heimat treu, dann kämpften sie den Zweiten Weltkrieg durch. 1946 mussten sie eine Stadt verlassen, deren Bevölkerung 1850 noch zu 97 Prozent aus Deutschen bestand. Hundert Jahre später, 1949, betrug der Anteil der Deutschen nur noch 3,6 Prozent. Eine klassische Tragödie des 20. Jahrhunderts im Karpatenbecken, könnte man sagen. Leider ist es so, aber diese Tragödie ereignete sich in unserer Stadt mit unseren Familien.

Zwischen Ende April und Mitte Mai 1946 mussten mehrere tausend Ödenburger ihre Heimat, das Land ihrer Vorfahren verlassen. Es zählte ihre Treue bei der Volksabstimmung 1921 nicht, es zählte ihr Fleiß und Wissen nicht. Das in Trümmern liegende Ungarn verzichtete nach der Deportierung der Juden 1944 ein

weiteres Mal auf seine Staatsbürger. Obwohl in Potsdam die Großmächte die Vertreibung der Deutschen aus Ungarn nicht verordneten, dachten die Großmächte auch, dass die nationale Homogenität zur Stabilität der Region beiträgt. Und diese Bestrebung fiel mit dem Willen der ungarischen Regierung und der Mehrheit der ungarischen Parteien zusammen.

Heute gedenken wir der Vertriebenen aus Ödenburg. Gedenken wir hier und jetzt des 13-jährigen Jungen aus dem Krutzenhügel, Győző Zergényi, dessen Familie in letzter Minute die Befreiung erhielt. Sie durften in Ödenburg bleiben. Der Junge freute sich jedoch nicht darüber, weil alle seine Freunde vertrieben und weggebracht wurden. Nachdem die Familie nach Hause gegangen war, trauten sie sich nicht, alles auspacken, weil sie dachten, sie könnten jederzeit wieder verschleppt werden. Sie schliefen auf dem Boden,

auf Matratzen, sie trauten sich nicht zu bleiben. Der Krutzenhügel ist leer geworden. Weder ein Kind noch ein Erwachsener war zu sehen. Der Freundeskreis, der sich Tag für Tag auf dem Thököly-Platz versammelte, gab es nicht mehr.

Gedenken wir des kleinen Mädchens Mária Ringhofer, die nach ihrer Auslieferung im August 1946 mit ihrer Familie in ihre Heimat zurück flüchtete. Damit riskierte die Familie eine weitere Verhaftung und Deportation. Die Großeltern hingegen blieben aus Altersgründen in Deutschland. Sie gingen jeden Tag zum Bahnhof, um zu sehen, ob der Zug ankam, der sie zurück nach Ödenburg bringen würde. Dieser Zug kam nie an, sie wurden schließlich vom Heimweh getötet.

Gedenken wir des deutschen Bürgers von Ödenburg, der sich am Tag der Vertreibung an der Zaunsäule festhielt. Er wollte seine Heimatstadt nicht verlassen. Polizisten streckten die Hände von der Kolonne. Er musste auch gehen, er wurde vertrieben.

Gedenken wir der Familie Frank, die schon lange im Waggon am Südbahnhof auf die Abfahrt des Zuges wartete. Einer der erwachsenen Jungen wollte seiner Mutter Wein aus dem Keller holen, um das Warten zu erleichtern, also er rannte zurück zu ihrem Haus. Er konnte jedoch nicht mehr in ihren Keller

hinuntergehen, da dieser mit Brettern vernagelt und verschlossen war. Als der Mann das sah, lehnte er sich an die Tür und weinte wie ein kleines Kind, das nicht in sein eigenes Haus eintreten konnte.

Gedenken wir auch des Bürgers, der seinen Hund um jeden Preis mitnehmen wollte, ihm wurde das aber nicht erlaubt. Als der Zug losfuhr, bellte der Hund noch lange dem Zug hinterher.

Und gedenken wir der Frau von Kristóf Hotz, die auch nach der Vertreibung nie Ungarisch sprach. Als sie den Pum-Laden in der Neustiftgasse betrat, sprach sie nur Deutsch. „Weil sie mich verstehen“, sagte sie.

Gedenken wir der Ödenburger, die deportiert wurden, weil sie ihr Deutschtum bekannten, und derer, die zu Hause blieben, aber kein Wort Deutsch sprechen durften. In einer Stadt, die seit Beginn des 14. Jahrhunderts nachweislich deutsche Mehrheit hatte und 1921 Ungarn treu blieb.

Die Belohnung für die Treue der Ödenburger Deutschen war die Vertreibung.

*Dr. András Krisch
(Rede vom 19. September 2021 anlässlich des 75.
Jahrestages der Vertreibung)*

Manchmal erleben wir auch heute ein Stück des alten Ödenburg

Im Gespräch mit dem Historiker Dr. András Krisch

Dr. András Krisch ist Historiker und nicht nur mit unserer Kirchengemeinde, in der er als Leiter der Sammlungen tätig ist, sondern auch mit dem „alten Ödenburg“ tief verbunden. Anlässlich des 75. Jahrestages der Vertreibung der Ungarndeutschen blickt er zurück. Dabei gewährt er auch Einblicke in seine Tätigkeiten und erzählt, was ihm im Archiv und im Museum unserer Gemeinde besonders wichtig ist.

Die eigene Geschichte ist ja das eine. Dass einem aber auch wichtig ist, das – in deinem Fall: ungarndeutsche – Erbe weiterzugeben, ist das andere. Es ist also keineswegs eine Selbstverständlichkeit, dass dir die ungarndeutsche Identität ein Herzensanliegen ist. Gab es einen oder mehrere Punkte in deinem Leben, an denen du gemerkt hast, dass dir diese Identität besonders wichtig ist?

Natürlich als erstes muss ich meine Familie erwähnen, und zwar meine zwei Omas, die Göschl- und Krisch-Oma. Sie beide repräsentierten ein Stück altes Ödenburg, ein Stück Geschichte. Beide haben mir schon als Kind sehr viel über die Vergangenheit erzählt. Viele Familiengeschichten, viel über das Leben der Wirtschaftsbürger und über das rege kulturelle Leben des deutschen Bürgertums damals, so etwa über den Männergesangsverein, das Theaterleben und die Wirtschaftsbürgerbälle, bei denen meine Göschl-Oma zur Schönheitskönigin gewählt wurde. Mich als Historiker

interessierte immer, wie es vor der Vertreibung war. Was ist damit endgültig verschwunden, was hat sich verändert? Und natürlich bin ich sehr stolz darauf, dass ich mit der Vorsitzenden, also mit meiner Mutter, seit längerem einen Anteil bei der Arbeit der Deutschen Selbstverwaltung habe.

Und hier möchte ich auch den „Musikalischen Advent“ erwähnen. Ich bin seit Anfang an dabei und lese immer eine alte Ödenburger Geschichte vor. Jeder, der auftritt, trägt seinen Anteil zum Abend bei. Und aus dem Ganzen entfaltet sich neben vielen anderem ein Stück altes Ödenburg. Bei uns im evangelischen Gemeindehaus, im Gebäude der alten Volksschule, wo einst unsere Vorfahren lernten.

Deine Ansprache zum 75. Jahrestag der Vertreibung – sie ist vor diesem Interview abgedruckt – endete mit den Worten „Die Belohnung für die Treue der Ödenburger Deutschen war die Vertreibung“. Und die, die nicht vertrieben wurden, wurden zumeist enteignet und verloren

ja auch in gewissem Sinne die alte Heimat. Der Schmerz ist oft bis heute zu spüren. Was denkst du, wie sollte Versöhnung am besten gestaltet werden?

75 Jahre sind seither vergangen. Diese Generation ist schon fast ausgestorben. Man könnte denken, diese Geschehnisse gehören auf die Seiten der Geschichtsbücher. In meiner Monografie über die Ödenburger Vertreibung schrieb ich: Die alte Heimat, also Ödenburg, bedeutet den nächsten Generationen nur einen touristischen Zielpunkt und nicht mehr. Und zum Glück stimmt es nicht ganz. Immer wieder kommen Gäste aus Deutschland ins Archiv oder ins Museum, die Nachkommen der Vertriebenen sind. Und wenn sie die Namen von Beyer, Hanzmann und Ziermann lesen, sagen sie: „Wie oft haben meine Eltern diese Namen erwähnt!“

Aber wie die Versöhnung aussehen sollte? Das kann ich nicht beantworten. Die, die damals Schuld an der Vertreibung hatten, leben nicht mehr. Der ungarische Staat hat sich schon entschuldigt. Die 7000 Vertriebenen, die Mehrheit war evangelisch, fehlen in unserer Stadt. Und mit ihnen ihr Fleiß und ihr Wissen. Das hundertjährige Jubiläum der Volksabstimmung dient auch nicht zur Versöhnung. Ich habe immer das Gefühl, als wären die Deutschen vor hundert Jahren nicht in der Stadt gewesen. Es wird nur in Zusammenhang

mit der Civitas Fidelissima betont: „Magyarok maradtunk“ – wir sind Ungarn geblieben. Aber die, denen es teilweise zu verdanken war, werden heutzutage kaum oder gar nicht erwähnt. Besonders nicht, was 25 Jahre später als Belohnung kam.

Nun eine Frage an dich als Leiter des Archivs: Gibt es im Archiv ein Band, der dir persönlich besonders viel bedeutet? Gab es Entdeckungen in den alten Büchern, die dich bewegt haben?

Natürlich ja! Spontan fallen mir zwei Archivquellen ein. Wir haben ab 1674 in mehreren Bänden die Sessionsbücher, in denen die Pächter der Sitzplätze in der Kirche verzeichnet wurden, bewahrt. Es ist sehr spannend, dass wir ganz genau wissen, wo die Gemeindeglieder in den letzten 350 Jahren gesessen haben. Und es könnte auch ein interessantes Forschungsthema sein, aus welchen gesellschaftlichen Schichten diejenigen kamen, die für die besseren Sitzplätze – also heute würden wir sagen für die „VIP-Plätze“ – mehr zahlten und wer hingegen für die Plätze mit schlechterem Blick auf die Kanzel weniger zahlte.

Außerdem möchte ich noch die handschriftlichen, kirchenhistorischen Werke des Ödenburger Pfarrers Teofil Gamauf erwähnen. Ich schrieb voriges Jahr eine Studie über die Tätigkeit unseres ehemaligen Pfarrers

und Superintendenten Johann Kis. Zu diesem Thema konnte ich die Aufzeichnungen von Gamauf, der ein Kollege und Freund von Kis war, sehr gut verwenden. Diese Werke bedeuten unerschöpfliche Quellen für die Geschichte unserer Gemeinde.

Zu unserem Museum, dessen heutiges Gesicht du ja maßgeblich mitgestaltet hast. Gibt es ein Ausstellungsstück, das dir besonders am Herzen liegt?

Ja, mein Lieblingsexponat ist das Portrait von Leopold I. Wenn ich im Museum Gäste führe, dann mache ich hier immer einen Witz. Es ist sehr selten, dass eine evangelische Gemeinde das Portrait von Leopold malen ließ. Er war kein großer Freund der Protestanten und allgemein des Protestantismus. Aber die Gemeinde ließ das Portrait malen, da während seiner Herrschaft unsere Bibliothek weiterentwickelt wurde. Das geschah 1660, und 14 Jahre später wurden auf seine Anordnung hin den Evangelischen in der Stadt die Kirchen weggenommen. Doch die Gemeinde hätte damals wissen können, was auf sie zukommen würde. Und jetzt muss Leopold I. – quasi als „Rache“ – ständig auf die Urkunde schauen, mit der er die Kirchen weggenommen hat.

Was ist dir wichtig, wenn du Gäste durch unser Museum führst?

Vor allem möchte ich während der Führungen den Besuchern bekannt machen, dass unsere Gemeinde einst eine evangelische Hochburg in Westungarn war. Was für mächtige Unterstützer, Politiker oder eben Mäzenen die Gemeinde finanziell oder geistlich unterstützten. Unsere wertvollsten Exponate stammen auch von Förderern, denen der Glaube ganz wichtig war.

Wir haben im bisherigen Gespräch den Blick oft zurückgewandt, zur Vertreibung, ins Archiv, ins Museum. Welche Bedeutung hat für dich diese intensive Beschäftigung mit dem, was war, für die Gegenwart und die Zukunft?

Ich schrieb meine Dissertation über die französische Besetzung in Ungarn 1809. Das ist mein Hauptforschungsthema. Aber daneben greife ich immer zu Themen, die im Zusammenhang mit den Ödenburger Deutschen stehen: über die Geschichte des Weines, über die gesellschaftliche Schicht der Ponzichter und natürlich nicht zuletzt über die Geschichte unserer Gemeinde. Dadurch hoffe ich, dass ich mit Hilfe diesen wissenschaftlichen – oder eben populärwissenschaftlichen – Arbeiten etwas für die Gegenwart oder für die Zukunft weitergeben kann. Ich hoffe, dass meine Leser dadurch die deutsche und evangelische Vergangenheit der Stadt besser kennenlernen.

Holger Manke

Musikalischer Advent 2021

Am **Freitag, 3. Dezember 2021** soll **um 17 Uhr** der diesjährige „Musikalische Advent“ stattfinden. Am liebsten natürlich im Gemeindehaus – wie früher immer. Eventuell ist es aber realistischer, dass wir uns – aus bekannten Gründen – eher doch in der Kirche treffen. Dann wäre die Veranstaltung natürlich deutlich kürzer, weil es dort ja kühler ist. Jetzt ist es noch zu früh, um Details zu verkünden. Aber das Datum darf auf jeden Fall mal vorgemerkt werden. Und wir bleiben am Ball.

Mein Bibelwort

Teil 35

Er lässt sie bestehen für immer und ewig; er gab eine Ordnung, die dürfen sie nicht überschreiten.

(Psalm 148, 6)

Meine gewählte Bibelstelle beginnt mit einem Versprechen: „Er lässt sie bestehen für immer und ewig.“ Was erwartet Gott dafür? Eine Ordnung, die nicht überschritten werden darf.

Im Alltag verstehen wir unter Ordnung einen Zustand, wo jeder und alles seinen Platz hat. Ordnung kann aber auch bedeuten: Regel, Gesetz. In diesem Vers handelt es sich vielleicht um noch mehr. Welche Ordnung, welche Regel ist wohl gemeint? Die Schöpfungsordnung? Ordnung in der Welt, in der Natur? Wenn ich in diese Richtung denke und mein Studium der Humanmedizin mit einbeziehe, sind meine ersten Gedanken:

Gentechnologie, Genmanipulation, Abtreibung, Sterbehilfe. Allesamt bioethische Themen, über die man Stunden lang diskutieren könnte, wo sehr viele Standpunkte aufeinander treffen, aber bei denen der Mensch grundsätzlich „Gott spielt“.

Ich schlage vor, bei den alltäglichen Regeln zu bleiben, auf die wir immer wieder stoßen. Und an diesem Punkt möchte ich erklären, warum ich diese Bibelstelle gewählt habe. Das 21. Jahrhundert wird entscheidend sein aus der Sicht der Menschheit. Es beschäftigen uns so viele kritische Themen: Migration, Erderwärmung, Pandemie und vieles mehr. Warum

sind diese Fragen aufgetaucht? Meiner Meinung nach, weil der Mensch die Regeln, die Gesetze – nicht nur die, welche in der Bibel stehen –, ungeachtet lässt und immer mehr will. Am Ende wird statt Ordnung Chaos herrschen. Die Lösung? Die Spielregeln wieder einhalten. Hört sich leicht an, ist teils schwer zu verwirklichen, denn keiner mag in seinem Willen und Tun eingegrenzt sein, dennoch bin ich davon überzeugt, dass wahre Freiheit ohne gewisse Beschränkungen unmöglich ist.

Zum Schluss möchte ich die persönlichen Aspekte des Bibelwortes erwähnen. Ordnung, im bereits genannten medizinischen Sinne wird mein Berufsleben prägen. Vielleicht wird diese Bibelstelle neben dem Eid des Hippokrates sogar meine berufliche Poesie. Übrigens: Dieses Psalmwort und der hippokratische Eid ergänzen sich hervorragend und schließen einander überhaupt nicht aus. Ordnung im herkömmlichen Sinne bedeutet ganz aktuell planmäßig, ein bisschen monoton zu leben, auf nur wenige Dinge zu achten, um desto mehr von der Welt zu erfassen. Denn da bin ich

mir auch sicher: Je fokussierter man sein Leben gestaltet, umso mehr Schönheit bekommt man von der Welt zu spüren.

Mihály Horváth

Alles ist möglich dem, der glaubt.

(Markus 9, 23)

Jesus sagt diesen Satz zu einem Vater, dessen Sohn schwer krank ist. Dieser Vater kommt zu Jesus, weil er in ihm seine einzige Chance auf Hilfe sieht. Aber er ist sich nicht sicher, ob Jesus wirklich helfen kann. Der Vater sagt zu Jesus: „Wenn du etwas kannst, ... dann hilf uns“. Hierauf antwortet Jesus: „Alle Dinge sind möglich dem, der da glaubt“.

Doch so einfach ist das mit dem Glauben nicht. Für den Vater zumindest nicht. Er schreit: „Ich glaube; hilf meinem Unglauben“.

Was mir an meinem Konfirmationsspruch gefällt, ist, dass Jesus Mut macht, sich nicht einfach mit den Gegebenheiten abzufinden. Also nicht einfach zu sagen: „Das Kind ist halt krank. Da kann man nichts machen.“ So werden damals viele gedacht haben, weil das Kind von Geburt an krank war. Der Vater aber hofft, dass er trotzdem Hilfe finden wird, und als er von Jesus hört, bringt er seinen Sohn zu ihm. Er glaubt, dass er Hilfe finden kann. Gleichzeitig aber ist er skeptisch: Warum sollte ausgerechnet Jesus das können, was bisher niemand konnte?

Ich habe den Konfirmationsspruch aber vor allem für mich ausgewählt, weil ich mir denselben Mut wünsche, wie ihn der Vater hat. Ich will mich nicht einfach mit etwas abfinden, nur weil vielleicht gesagt wird, „das geht doch nicht“ oder „das kannst du nicht“. Ich glaube, dass wir viel mehr können, als es vielleicht auf den ersten Blick scheinen mag.

Jesus macht Mut, es zumindest zu probieren. Und ich glaube, dass Jesus mir selbst dann, wenn ich an meine

Grenze komme, weiterhelfen kann und weiterhelfen will. Ich habe selbst schon erlebt, dass ich beim Sport eigentlich zu erschöpft war, um noch weiterzukämpfen. Und als ich es dann aber probiert habe, da ging es doch. Glaube bedeutet für mich auch: dass ich daran glaube, dass in jedem Menschen mehr Kraft steckt, als es uns selbst auf den ersten Blick scheinen mag.

Gleichzeitig aber ist es mir wichtig, „Glaube“ nicht falsch zu verstehen. Wenn heute jemand sagt: Ich lasse mich nicht gegen Corona impfen, denn mein Glaube wird mir helfen, dass ich nicht krank werde, dann halte ich das nicht für das, was Jesus gemeint hat. Unser Glaube macht aus uns keine unbesiegbaren und unverletzlichen Superhelden. Wir bleiben ja Menschen, aber Menschen, denen Jesus hilft. Und das bringt uns weiter, als wir manchmal denken.

Fabian Kruse

Denn also hat Gott die Welt geliebt, dass er seinen eingeborenen Sohn gab, auf dass alle, die an ihn glauben, nicht verloren werden, sondern das ewige Leben haben.

(Johannes 3, 16)

Vor anderthalb Jahren bekam ich im deutschen Konfirmandenunterricht die Aufgabe, mir einen Bibelvers als Konfirmationsspruch auszuwählen. Ich habe das sehr ernst genommen und viel mit meinen Eltern darüber gesprochen. Meinem Vater war dieses Bibelwort zuerst ins Auge gefallen, doch mir hat es auch sofort gefallen, weil es nach meinem Gefühl unter den übrigen heraussticht und die Liebe Gottes für mich am besten zusammenfasst.

Ich habe dieses Bibelwort als Konfirmationsspruch gewählt, weil es zeigt, wie sehr Gott die Menschen liebt, wie wichtig wir ihm sind und wie sehr wir ihm vertrauen können. Er geht so weit, dass er seinen einzigen Sohn für uns gibt, damit es uns gut geht, wir ein besseres Leben haben – und dass wir überhaupt am Leben bleiben können.

Jesus hat den Menschen schon durch sein Wirken viel gegeben: Er hat ihnen geholfen, hat Wunder vollbracht, hat sie geheilt und dabei immer wieder von Gott erzählt. Und dann geht Jesus soweit, uns von den Sünden zu befreien und vor dem Tod zu bewahren. Für mich bedeutet das vor allem, dass sich zeigt, wie sehr Gott uns liebt und wie sehr er auf uns Acht gibt.

Seit meiner Konfirmation denke ich oft an dieses Bibelwort. Zum Beispiel dann, wenn irgendetwas Schlechtes mit mir passiert oder ich mich alleine fühle, denke ich daran, dass Gott für mich da ist, auf mich aufpasst, mich liebt und über alles hinweghilft.

Ich tanze von klein auf, habe nie einen anderen Sport betrieben und nehme inzwischen auch an Wettbewerben teil. Ich sehe es so, dass Gott mir damit ein Talent gegeben hat, das mir viel bedeutet. Auch das empfinde ich als ein Zeichen von Gottes Liebe in meinem Leben.

Doch es gibt noch etwas in meinem Leben, das zeigt, wie sehr Gott mich liebt und mir hilft, dass mir nichts Schlimmes geschieht: Ich war noch sehr klein, erst ein paar Monate alt, und wuchs im Schoß auf. Das heißt: Ich saß als Kleinkind immer im Schoß von jemandem. Eines Tages – ich war gerade zu zweit mit meiner Mutter zu Hause – brach bei ihr die Epilepsie aus, sie brach plötzlich zusammen. Es könnte wie ein riesiger Zufall wirken, dass ich ausgerechnet in diesem Moment nicht in ihrem Schoß saß, denn sonst hätten wir uns beide schwer verletzen können. Für mich aber ist das ein Zeichen dafür, dass Gott uns liebt und nicht zulässt, dass wir verloren werden.

Elza Illés

Auf dem Weg zur Konfirmation

Vorstellung der 13 deutschen Konfirmanden

Dreizehn Jugendliche machen sich in unserer Gemeinde nun auf den Weg, um in deutscher Sprache zu konfirmieren. Am 14. Oktober wurden sie im deutschen Gottesdienst vorgestellt. In ihren Beiträgen erzählen sie ein wenig davon, warum sie sich der deutschen Konfirmandengruppe angeschlossen haben.

Für mich war es keine Frage, dass ich konfirmieren möchte. Meine Schwester hatte in ungarischer Sprache konfirmiert – und zunächst hatte ich das auch erwogen. Doch meine Mutter ermutigte mich zum deutschsprachigen Konfirmandenunterricht, und auch meine Freundinnen sind hier, so habe ich mich der deutschsprachigen Gruppe angeschlossen. Mir haben die bisherigen Konfistunden sehr gefallen, und ich fühle mich in der Gemeinschaft sehr wohl. Ich bin sicher, dass wir ein schönes „Konfijahr“ haben werden, und ich freue mich, dass ich hier bin.

Lina Wagner

Ich bin in der deutschen Konfirmandengruppe, weil die deutsche Sprache für mich eine Herausforderung ist und ich Herausforderungen liebe. Dass ich konfirmiert werden möchte, war für mich sehr bald klar. Ich empfinde die Konfirmandenstunden als sehr abwechslungsreich, und ich hoffe, dass wir noch viel gemeinsam erleben werden. Ich wünsche mir, dass wir eine gute Gemeinschaft sein mögen.

Márkó Pinezits

Durch die Konfirmation, kann ich wirklich Teil der Gemeinde werden. Deshalb möchte ich konfirmiert werden. Man sagt, ich sei gut in Deutsch – und ich mag die deutsche Sprache.

Benjamin Schnell

Ich bin in der deutschen Konfirmandengruppe, weil ich meine Deutschkenntnisse weiterentwickeln möchte. Für mich war es nie eine Frage, dass ich konfirmiert werden möchte. Die Konfistunden sind sehr gut und spannend.

Júlia Vajda

Ich möchte konfirmiert werden, weil ich ein vollwertiges Mitglied der Gemeinde sein möchte. Außerdem haben mir viele Bekannte erzählt, dass der Konfirmandenunterricht sehr gut ist. Ich wusste schon lange, dass ich konfirmiert werden möchte, aber ich wusste zunächst nicht, dass ich mich der deutschen Gruppe anschließen würde. Ich denke, dass unsere Konfirmandenzeit sehr gut sein wird.

Alina Nagy

Mir war immer schon klar, dass ich konfirmiert werden möchte. Ich dachte mir schon, dass es Freude bereiten wird. Mir gefallen die Konfirmandenstunden sehr – und auch, dass wir im Sonntagsgottesdienst das Fürbittgebet sprechen dürfen.

Szidónia Fazakas

Ich habe mich der deutschen Konfirmandengruppe angeschlossen, weil ich die deutsche Sprache schon seit sieben Jahren lerne.

Barna Polyányi

Ich habe mich der deutschen Konfirmandengruppe angeschlossen, weil meine Schwester auch auf Deutsch konfirmiert wurde. Sie sagte, dass es ihr sehr gefallen hat. Ich lerne seit der ersten Klasse Deutsch und ich spreche gerne Deutsch. Mir gefallen die Konfirmandenstunden sehr und ich fühle mich in der Gemeinschaft sehr wohl.

Angéla Ollé

Ich möchte konfirmiert werden, damit ich Gott näher komme. Ich finde die deutsche Sprache attraktiv, deshalb habe ich mich der deutschsprachigen Gruppe angeschlossen. Ich hatte zunächst darüber nachgedacht, ob ich konfirmiert werden möchte, doch mir gefällt der Konfirmandenunterricht.

Hanna Pinezits

Ich möchte konfirmiert werden, weil meine Schwester letztes Jahr am deutschen Konfirmandenunterricht teilgenommen hat und sie sagte, dass die Gemeinschaft sehr gut ist. Ich habe die deutsche Gruppe auch deshalb gewählt, weil ich eine Nationalitätenklasse besuche. Ich habe nicht viel darüber nachdenken müssen, ob ich konfirmiert werden will, denn meine Schwester hätte mich sowieso dazu gebracht. Bislang hatte ich nur gute Eindrücke von den Konfistunden. Ich freue mich, wenn ich im Gottesdienst lesen darf.

Dávid Wilfing

Mir gefallen die Konfirmandenstunden sehr. Wenn eine Konfistunde vorüber ist, dann freue ich mich schon auf die nächste. Ich hoffe, dass wir oft die Gelegenheit haben werden, im Sonntagsgottesdienst zu lesen.

Csenge Horváth

Ich möchte konfirmiert werden, damit ich später einmal Taufpate sein kann. Ich lerne seit sieben Jahren Deutsch und bin schon seit langer Zeit im deutschen Gemeindeleben aktiv. Ich habe schon oft in Gottesdiensten mitgewirkt, ging in die Kindergruppe, nahm an den Krippenspielen teil und besuche die Kinderbibelwochen. Mein Bruder hat auch in deutscher Sprache konfirmiert. Daher war mir schon immer klar, dass ich auch konfirmiert werden möchte. Mir gefällt an den Konfirmandenstunden besonders die gute Gemeinschaft.

Ádám Horváth

Ich möchte konfirmiert werden, weil ich die Konfirmation für etwas Grundlegendes im Leben halte. Daher stand für mich nicht in Frage, dass ich mich zum Konfirmandenunterricht anmelde. Ich bin in der deutschen Gruppe, denn ich lerne seit sieben Jahren Deutsch. Mein erster Eindruck von unserer Konfirmandengruppe war, dass wir eine gute Gemeinschaft sind.

Flórián Gabnai

Zur Erinnerung an Vilma Perl – Perl Vilma emlékére

Eine Säule der Gemeinde in einer gottlosen Zeit

In der Covidzeit habe ich bei einem Spaziergang auf dem Friedhof traurig feststellen müssen, dass das Grab unserer lieben Bibelstundenleiterin Vilma Perl abgelaufen ist. Daraufhin sprach ich die ältere Generation an, die sie gut gekannt und geliebt hat. Wir dürfen nicht zulassen, dass jemand wie sie, die für den Glauben in unserer Gemeinde und für deren Fortbestand so viel getan hat, in Vergessenheit gerät.

Vilma Perl hat nach der Kriegszeit – bis sie ihren Fuß verloren hat und die Wohnung nicht mehr verlassen konnte – die Bibelstunden und die Veranstaltungen für die Mädchen organisiert und geleitet. Die Jungs wurden von Gyula Limberger geistlich begleitet.

Vilma néni war eine echte Persönlichkeit. Eine wertvolle Perle! Wenn sie erschien, strahlte die Sonne, auch wenn der Raum düster war.

Eine Persönlichkeit von rundlicher Gestalt und immer mit einem Lächeln im Gesicht. Sie war in mancher Stunde eine liebe Ersatzmutter. Ich habe ihre Stimme noch in Erinnerung, nie zu laut, selbstsicher und zugleich liebevoll.

Wir fühlten uns im Gemeinderaum in der St. Georgengasse gut aufgehoben. Wir haben viele Bibelsprüche auswendig gelernt, biblische Geschichten diskutiert, darüber nachgedacht, was wir von den Geschichten lernen können. Wir haben viel gesungen und viel gelacht. Sie organisierte Weihnachtsfeiern. Gemeinsam führten wir auch die Lutherrose in Versform auf.

Sie hat aus ihrem bescheidenen Einkommen Materialien gekauft und wunderschöne Karten mit Bibelsprüchen angefertigt. Die Bibelwettbewerbe wurden mit diesen Karten belohnt. Die Besten haben etwas größere Karten bekommen, doch kein einziger ging ohne einen Spruch nach Hause. Es war ihr ein Herzensanliegen, dass wir alle eine glückliche Zeit miteinander verbringen, und dass wir – oft ohne es zu merken – in einer Gemeinde zusammenwachsen, in der durch Gottes

Wort der Glaube und die Liebe zur Selbstverständlichkeit wurden.

Ohne ihr Engagement wäre unsere Kirche heute leer. Die heutige Jugendgruppe entstand ebenso wie früher der „Mustármag“ in vielen Fällen aus denjenigen Jugendlichen, deren Großeltern und Eltern durch sie zum Glauben gefunden haben.

Wir und unsere Nachkommen sollen Vilma Perl und Gyula Limberger in dankbarem Andenken behalten.

Márta Farsang

Gárdainé Kardos Edit erzählt, dass sie viele Jahre lang zu Vilma néni Gruppe gehörte. Sie erinnert sich mit Dankbarkeit, dass Vilma néni ihr Gottes Wort ins Herz gelegt hat. Als sie dann später heiratete und ihre Kinder zur Welt kamen, hatte sie keine Gelegenheit, mit ihr in Kontakt zu bleiben.

Als aber Vilma néni ihren Fuß verloren hat, hat sie sie in der Kisfaludy utca in ihrer neuen Wohnung aufgesucht. Sie war verblüfft, dass die Tür offen war. Jeder konnte zu ihr hinein. Die Wohnung war in bester Ordnung. Sie hatte erlebt, dass die Nachbarn, während sie da war, kamen. Die Bewohner des Hauses haben für sie gesorgt, eingekauft, Essen gebracht und ihr geholfen, alles sauber zu halten.

Ihr liebevolles Wesen hat alle zusammengeschweißt. Sie saß vor dem Fenster, winkte den Vorübergehenden zu und war trotz ihrer Behinderung fröhlich. Ihr Glaube hat ihr Flügel geschenkt. Das Einzige, was ihr fehlte, war, dass sie ihren geliebten Platz in der Konditorei Gyöngyvirág, in der sie gelegentlich ihre Süßigkeit konsumiert hatte, nicht aufsuchen konnte.

Bruckner Nándorné sagte: „Die Fotos, die damals aufgenommen wurden zeigen, wie glücklich wir in ihrer Nähe gewesen sind. Die Stunden mit ihr haben uns die schweren Zeiten eine Weile vergessen lassen.“

Sift Tivadarné, Fodor Eszter írja: „Az idő múlásával mind többet foglalkozunk régi dolgokkal. Így kerülnek sorra a gyermekkori szép emlékek is, többek között a vasárnapi ifjúsági foglalkozások, amelyeket Perl Vilma néni vezetett. Miért is voltak ezek olyan emlékezetesek? Azért, mert énekeltünk, játszottunk, sétáltunk, beszámoltunk a hét iskolai eseményeiről, a hittanórán tanultakról. A Biblia olvasása is elmaradhatatlan volt számára. Műsorokkal készültünk az egyházi ünnepekre és ezt mind átszötte a szeretet és a gyerekek szeretete, ami belőle sugárzott. Nagy hatással volt ránk, mert még most is szeretettel gondolok rá.“

Ligetiné Kánitsch Emma írja: „Perl Vilma nénit 76 évvel ezelőtt ismertem meg. Mint gyerekek, vasárnapi iskolások voltunk az ő csoportjában. Ezeket az összejöveteleket nagyon szerettük.

Emlékszem, az akkori közösségi teremben körülültünk egy nagy asztalt. Bibliát olvastunk, énekeltünk, beszélgettünk és játékosan a Jóistennel foglalkoztunk. Nagy élmény volt. Vilma néninek köszönhetem, hogy igazán hívő ember lettem. Olyan nagy szeretettel beszélt Jézusról, hogy az a mai napig bennem maradt. Sok szépet mesélhetnék róla és a vele eltöltött időről. Ha a temetőben járok, a sírját mindig meglátogatom és visszagondolok azokra az időkre, amelyeket vele töltöttem.

Köszönöm, Vilma néni!“

In memoriam Perl Vilma néni

A mi generációnk számára Vilma néni személye egybeesik a bibliakör mozgalommal. Amikor iskolába kerültünk (1950-51), még volt iskolai hitoktatás. Jól emlékszem id. Magassy Sándor hitoktató óráira. Aztán a hatóságok valószínűleg felbredtek és beszüntették az ifjúság fejlődése szempontjából károsnak ítélt tevékenységet.

Az egyház azonban nem maradt tétlen, voltak önkéntesek, akik úgynevezett vasárnapi iskolákban folytatták ezt a nagyon fontos tevékenységet. Vilma néni egyike volt a soproni önkénteseknek. Ő tulajdonképpen nem is az én bibliakör vezetőm volt, hanem a nővéremé, mégis igen jól ismertük mi, kisebbek is. Mert ha a mi foglalkozásunk korábban befejeződött, egyszerűen csatlakoztunk a testvéreinkéhez.

Vilma néni nagy súlyt fektetett a bibliai idézetekre és azok helyeinek rögzítésére. Nem tudom, honnan lehetett akkoriban ilyesmit beszerezni, de nála mindig voltak kész, nyomtatott kártyák, vagy házilag kézírással készített lapocskák. Voltak kerek, színes selyemmel bevont dobozocskák, leginkább a bonbon-kínáló tálcákra hasonlítottak, amiben felgöngyölt, keskeny csíkokra írt bibliai sorok voltak, a hely pontos megjelölésével.

Rendezett vetélkedőket, a nyeremény mindig a fentiekből került ki.

Vilma néni fáradhatatlan volt. Évekig jártunk hozzá, mint a képen látszik, még középiskolás korunkban is.

Emléke legyen áldott!

H-né Siklósi Zsuzsa

Az ifi jubileumára – Zum Jubiläum der Jugendgruppe

Egy ifimozaik – ein Mosaik der Jugendgruppe

Vor etwas mehr als fünf Jahren traf sich die Jugendgruppe, die auch heute eine Säule des Gemeindelebens ist, zum ersten Mal. Seither haben sich Jugendliche mehrerer Konfirmandenjahrgänge nach ihrer Konfirmation der Jugendgruppe angeschlossen und gemeinsame Erlebnisse gesammelt. Dieses Mosaik fühlt dem nach, was die Jugendgruppe ihren Mitgliedern bedeutet. – Valamennyivel több, mint öt évvel ezelőtt alakult meg az az ifi, amely máig a gyülekezeti életünk egyik oszlopa. Azóta több konfirmációs évfolyamból csatlakoztak fiatalok az ifihez és gyűjtöttek közös élményeket. Ez az „ifimozaik” érzékeltetni próbálja, hogy az ifi mit is jelent a tagjai számára.

Konfirmáció után

Konfirmáció után az ifi jön. Ezért gondoltam, hogy eljövök egyszer egy ifire, és ha tetszik, jövök többször. Ha nem tetszik annyira, akkor nem jövök olyan sokat. De miután az első ifim nagyon tetszett nekem, a közösség jó volt, és volt kaja is, ezért jövök többször is. Sohasem hittem, hogy eljön az a pillanat, de az ifi jóóó, ezért vagyok itt.

Friedrich Nelli

Erinnerungen aus der Konfirmandenzeit

Anfangs traf sich unsere Konfirmandengruppe noch jede Woche persönlich. Es war eigentlich ganz ähnlich wie später die Jugendgruppe. Doch dann hat das Coronavirus einen Strich durch die Rechnung gemacht. Weil wir uns nicht mehr treffen durften, haben wir uns ausgedacht, dass wir uns über eine Online-Videokonferenz treffen und so die Konfistunden halten. Das hat viel Spaß gemacht. Wir haben viel miteinander geredet und auch viel gespielt. Inzwischen bereiteten wir uns auch auf unsere Konfirmandenprüfung vor. Schließlich konnten wir uns wieder treffen und begannen auch, für die Konfirmandenprüfung zu üben. Am Anfang der Prüfung war ich noch aufgereggt, aber als wir etwa bei der Hälfte angekommen sind, war alle Aufregung verschwunden. Ich habe mich sehr gefreut, dass meine Mitkonfirmanden sagten, dass sie nach der Konfirmation auch zur Jugendgruppe kommen möchten. Inzwischen treffen wir uns immer in der Jugendgruppe.

Kata Szabó

Miért vagyok ifis?

Eleinte csak a tesómtól hallottam az ifiról, és már azokból a kis történetekből is egy jó kis közösséget képzeltem el. Aztán jött a konfirmációs előkészítő, majd maga a konfirmáció. Már a konfirmáció előtt hallottam, hogy: „Jöjjetek ifire, mert nagyon jó!” A konfirmációm után nagyon nem akartam, hogy vége legyen ennek a

közösségnek. Pont ezért jöttem ifire. És itt egy még a konfirmációs csoportnál is jobb közösségre találtam. Tulajdonképpen ezért vagyok ifis, és mindenkinek csak ajánlani tudom, szóval: Legyetek ifisek!

Cser Barna

Mein Weg in die Jugendgruppe

Als ich noch vor der Konfirmation begann, ein aktiveres Mitglied der Gemeinde zu werden, hörte ich viel von den Mitgliedern der Jugendgruppe. Sie haben an allem teilgenommen und waren eine Gemeinschaft mit einem großen Zusammenhalt. Auf sie haben wir – Jüngeren – immer aufgeblickt.

Mit unserer Konfirmation durften wir uns auch offiziell der Jugendgruppe anschließen. Wir gehörten somit auch zu den „Großen“, wir konnten mit ihnen gemeinsam an den Programmen der Jugendgruppe teilnehmen und lernten manchen „Brauch“ in der Gemeinde kennen. Durch die Jugendgruppe wurden wir noch mehr ein Teil der Gemeinde.

Hanna Józsa

Az ifiterem

A többiek nevében nem tudok nyilatkozni, de számomra szinte egy második otthon. Amikor belépek az ajtón, átlépek a küszöbön, egy olyan buborékba

érkezem, amit tündérmesék emlegetnek... Vagy hangos kacaj, vagy vidám énekszó, esetleg egy tíz beszélgetésből összerosódó „remix“ hallatszik... A hangulat, ami itt uralkodik, képes átlökni az embert egy egész unalmas, hosszú, nehéz héten. Nekem ezek a falak, de méginkább a falak között lévő emberek olyanok, mint a tűznek az oxigén. Egy rövid ideig létezik nélküle, de hosszabb idő után, a hiányában kihúny... De, hogy valamilyen pozitív hangon fejezzem be, egyszerűen az érzés, amit ez a terem kölcsönöz, most is, ennek az írása közben is, libabőrös lettem már csak a gondolatától is, és alig várom, hogy legközelebb is besétáljak a kapualjba és felejthetetlen órákat töltsék el a számomra legkedvesebb társaságban...

Körmendy Samu

Das leibliche Wohl

Am Anfang der Treffen der Jugendgruppen essen wir gemeinsam. Die Form der Tischgemeinschaft versammelt uns um einen reich gedeckten Tisch mit Äpfeln, Vanilleschnecken und Pogatschen. Dazu werden zwei Kannen delikatens Tees gereicht. Manche Mitglieder der Jugendgruppe mit spendenbereitem Geist – so zum Beispiel ich – ergänzen die Palette um weitere Köstlichkeiten und Getränke.

Áron Majsa

A gyülekezeti majom

A gyülekezeti majom az ifi állandó tagja. Holger és András mesélte el először a történetet a majomról. A gyülekezeti ház pincéjében él és segít az ifivezetőknek beosztani minket – ifiseket, konfisokat – csoportokba. Úgy gondolom, gyakran lefizetik banánnal, annak érdekében, hogy hamarabban végezzen a munkájával. A gyülekezeti majom nagy népszerűségnek örvend az ifiben. Sokat beszélünk róla, sőt néhányszor már megpróbáltuk megkeresni, ám nagyon félénk, így aztán még sosem láttuk. A legjobb, hogy van egy saját fejezete is az ifikönyvben :)

Németh Anna

Révfülöp

Wenn wir bei den Wochenenden der Jugendgruppe in Révfülöp sind, dann ist abwechslungsreiches Programm garantiert. Ehe es zu einem meditativen Programm geht, gibt es ein Fußballspiel. Danach feiern wir denjenigen, der zuletzt oder gerade in Révfülöp Geburtstag hatte. Bald brechen wir auf, um irgendwo im Gelände beim „Zahlenkrieg“ die Fahne der gegnerischen Mannschaft zu finden. Doch was mir am besten gefällt, sind die Gespräche in Kleingruppen, bei denen wir über das Thema des Wochenendes sprechen.

Bálint Lankovics

Karantén-ifi

Amikor tavaly tavasszal lezártak mindent, egy darabig az ifinek sem volt lehetősége találkozni, de hamar találtunk kreatív módokat a „találkozásra“. Ugyan nem volt személyes kapcsolat, de gyorsan aktív lett a facebook-csoport a „Körmendy Karantén Kívánságkosár“ dalaival, motivációs idézetekkel és a BÉ.NA. Kreatív Stúdió jóvoltából kvizekkel. Találtunk módot arra, hogy lássuk egymást, legalábbis kamerán keresztül, így a kedd estéket rendszeresen a laptop előtt töltöttem, vagyis töltöttük, mivel a húgom a másik szobából jelentkezett be, hogy a játékokban külön-külön részt tudjunk venni. Némi ötleteléssel összeszedtünk minden addigi ifis játékot, ami nem igényelt személyes jelenlétet és kiegészítettük újakkal. Amikor pedig javult az idő és a járványhelyzet, elindítottuk a szabadtéri ifiket a Fáber-réten. Ennek megvolt a sajátos hangulata, és természetesen kaptunk furcsa pillantásokat is, hiszen a magas fű miatt az úton terítettük le a takarókat, amiért folyton költöznünk kellett, ha egy autó arra járt. Nem beszélve az alkalmakról, amikor több-kevesebb sikerrel próbáltunk akrobatikus mutatványokat megvalósítani vagy karácsonyi dalokat kezdtünk énekelni nyáron. Nagyon élvezetesek voltak ezek az alkalmak, és sajnáltam, amikor az ősz folyamán vissza kellett térnünk a kamerák elé. De azok is lehetőséget adtak a kapcsolattartásra, és ezért a karantén sem volt olyan magányos.

Varga Petra

Lieder der Jugendgruppe

In der Jugendgruppe singen wir oft. Jedes Treffen der Jugendgruppe beginnt mit „Jesus ruft alle, alle Kinder“, doch wir singen auch neue Lieder auf Ungarisch, wie zum Beispiel „Az Úr szent nevét“ oder „Hálát adok, Uram“. Diese gefallen mir am besten. Mir gefallen die Lieder, weil sie einen guten Rhythmus haben. Es ist gut, gemeinsam zu singen und zu sehen, dass alle glücklich sind.

Marcell Cserjesi

Finnországi utazás

A Finnországba való utazás szerintem mindenkinek egy különleges élmény volt, akinek volt szerencséje ahhoz, hogy elmenjen. Nekem talán még fontosabb helyet foglal el a szívemben, hiszen amikor leszálltunk a repülőről Helsinkiben, akkor nem nagyon találtam a helyem abban a közösségben. Az utazás során viszont annyira összekovácsolódott a csapat, hogy amikor visszaértünk Schwechatra, kilenc új barátal gazdagabban indultam haza.

Németh Zalán

Partnerschaft mit Bad Wimpfen

Ich denke, dass die Partnerschaften ein besonderer Schatz unserer Gemeinde sind. Ich verbinde viele schöne Erinnerungen mit unserer Partnergemeinde in Bad Wimpfen. Ich hatte noch als Konfirmand die Möglichkeit, mit der Jugendgruppe ein langes Wochenende in Bad Wimpfen zu verbringen. Wie hatten viele schöne und unvergessliche Gespräche mit den dortigen Jugendlichen. Sie haben uns ihre Stadt gezeigt, und wir haben auch eine kleine Wanderung unternommen. Das war meine erste größere Reise mit einer Gemeindegruppe. Die liebevolle Gastfreundschaft der Wimpfener Gemeinde hat mich ermutigt, auch künftig offen für solche Begegnungen zu sein. Ich bin der

Jugendgruppe dankbar, dass sie mich schon damals als Konfirmand aufgenommen hat. Ich hoffe, dass die Partnerschaft mit Bad Wimpfen noch lange erhalten bleibt und dass wir noch viele schöne gemeinsame Erinnerungen sammeln.

Adam Krutzler

Az ifi és a templom

Az ifi számtalan módon jelen van a templomban. A gyülekezet ezt elsősorban az istentiszteleteken tapasztalja, de mi gyakran tevékenykedünk a háttérben is. Általában még olyan unalmasnak hangzó munkák is, mint a templomtakarítás, nagyon jó hangulatban telnek, sok nevetéssel és humorral.

A templom gyönyörű karácsonyfája is időnként a mi kezünk által lesz díszes. Ez a decemberi hidegben nem mindig kellemes és a fűzér összegabalyodása egy idő után kifejezetten bosszantó. A seprűnyél azonban mindent megold, és amikor a csúcsdísz végre a helyére kerül és megcsodálhatjuk a végeredményt, az nagyon jó érzés. Ezután még hetekig élvezhetjük a munkánk eredményét minden egyes istentiszteleten. A fa leszedése nem kevésbé jó móka, azonban ez azért jóval kevesebb időt vesz igénybe.

Egy másik háttérmunka a már említett templomtakarítás. A koronavírus miatti lezárások feloldásakor feltétlenül szükség volt erre, és mi szívesen vállaltuk. A hidegtől és vizes rongyoktól jéggé fagytak az ujjaink (legalábbis az enyéim biztosan), de azt hiszem, ennyit bőven megért a program. Ám a „munka“ nem minden. Néha kicsit elengedjük magunkat, és bejárjuk a templomot a padlástól a harangtoronyig. Sok a lépcső, de az élmény kárpótol.

Miután ragyog a templom a tisztaságától, már az istentiszteleteken is ott vagyunk. Én gyakran klarinétozom a német istentiszteleten, de számos más-más hangszeren játszó ifis van, akiket sokszor hallhatunk. Többek között fuvola, hegedű és cselló is hallható alkalomadtán. Az istentiszteleten az ifi kevésbé muzikális tagjai is kiveszik a részüket: imádságot, köszöntést vagy ígét felolvasva gyakran hallhatjuk őket. Néha még az is előfordul, hogy az ifi együtt énekel egy-két dalt.

Ezek fényében szerintem kijelenthetjük, hogy az ifi fontos szerepet tölt be a templomi életben, még ha meg is bújik a háttérben.

Varga Boróka

Gemeinschaft

Als ich das erste Mal zur Jugendgruppe kam, traf ich gleich auch viele Freunde. Die Mitglieder der Jugendgruppe sind sehr fröhlich und lustig. Es ist eine Gemeinschaft, der ich gerne angehöre und in der ich mich sehr wohl fühle.

Márk Bali

Az ifikoncert

Az ifikoncert előtti gyakorlásán feltűnt, hogy mindenki ki van öltözve és én az egyszerű farmer-pólóban kicsit kellemetlenül éreztem magam. De hamar feloldódtam, mert a társaság viszont ott is jó volt. Richard előadásán nagyon jól éreztem magam, annak ellenére, hogy nem kaptam lapot a dalokhoz. A többiek zenéi közül főként a Disney-szek tetszettek. Utána jött az ifisek éneklése, aminek a végén elfelejtettem meghajolni, azóta is remélem, hogy nem egyedül. Egyszerűen végig szerencsétlenkedtem, de ettől még nagyon jó volt.

Kiss Tamara

Musikalischer Advent

Ich mag den „Musikalischen Advent“ sehr – auch deshalb, weil ich dort immer mit meinen Freunden aus der Jugendgruppe auftreten darf. Es ist ein besonderes Gefühl, von der Bühne die strahlenden Gesichter fröhlicher Menschen sehen zu dürfen. Ein besseres Gefühl als dieses habe ich noch nie erlebt. Dass der Musikalische Advent letztes Jahr nur online stattfinden konnte, hat mich etwas traurig gemacht, aber ich hoffe, dieses Jahr wird es wieder einen Musikalischen Advent mit Publikum geben.

Bence Lankovics

Ifis kirándulások

Az „ifis kirándulások“ fogalom rengeteg élményt rejt magában. Alkalmak, mikor a csapat egy jókora része összegyűlik és aktív pihenés gyanánt kirándul egy nagyot. Gondolhatunk itt a Sopronon belüli kirándulásokra, például a Soproni-hegységbe vagy akár meszszebb utazva révfülöpi kirándulásokra is. Révfülöpön már szinte hagyomány az éjszakai kilátólatogatás. Szeretek az ifivel kirándulni, mert sosincs egy unalmas másodperc sem. Rengeteg jó, felejthetetlen élmény születik ilyenkor. Az ifivel mind lelkileg, mind testileg

feltöltődöm, és új lendülettel tudom folytatni a hétköznapokat.

Kreisz Kriszti

Spiele in der Jugendgruppe

Wenn wir uns in der Jugendgruppe treffen, dann bedeutet das auch, dass wir gemeinsam spielen. Dass wir „Schlag den Rechten“ oder „Sklave“ spielen, soll nicht darüber hinwegtäuschen, dass es sehr friedliche und kreative Spiele sind, bei denen wir immer viel lachen. Eigentlich ist es unglaublich, wie viel Spaß das gemeinsame Spielen macht.

Máté Lankovics

Az ifi és a gyülekezet

Az ifi és a gyülekezet többi tagja és programjai szoros kapcsolatban vannak egymással. Nem egy külön közösség, hanem egy nagy egység kis csoportja vagyunk. Az összejöveteleinken sokszor szoktunk készülni különböző, egész gyülekezetünknek szóló alkalmainkra; az istentiszteletekre, Musikalischer Advent-ekre, besegítünk KiBiWo-kon, Kindergruppe-n, templomot takarítunk, buzdítjuk a frissen konfirmáltakat, hogy csatlakozzanak az ifihez és a testvérgyülekezetekkel való kapcsolattartásra is sor szokott kerülni.

Gabnai Márta

Konfileiterin und Mitglied der Jugendgruppe in einer Person

Dass ich als Mitglied der Jugendgruppe auch in den deutschen Konfigruppen als Leiterin aktiv sein darf, ist für mich ein großes Geschenk, denn ich darf die heranwachsenden Jahrgänge der Jugendgruppe auf ihrem Weg begleiten und gebe vielleicht auch ein Beispiel, dem sie gerne folgen, auf dass sie einst selbst die Jugendgruppe mit kreativen Ideen weiterführen, wenn wir irgendwann einmal nicht mehr kommen können.

Mitglied der Jugendgruppe zu sein ist nichts anderes, als im Kreise einer großartigen, fröhlichen Gemeinschaft fortwährend Erlebnisse zu sammeln, an die wir uns noch im Ruhestand gerne zurückerinnern werden. Wer weiß, vielleicht wird einst bei der Erinnerung an die Zeiten der Jugendgruppe auch die eine oder andere Freudenträne fließen.

Umso mehr freut es mich, dass ich „Konfileiterin“ sein darf, denn ich weiß, was sie in der Jugendgruppe erwarten wird. So kann ich sie ermutigen, sich der Jugendgruppe anzuschließen. Wenn ich mit den Konfirmanden zusammen bin, dann kann nicht nur ich ihnen etwas geben, sondern bekomme mit ihnen und durch sie auch selbst viel Erfahrung und weitere schöne Erlebnisse.

Elmira Bali

Az ifi jelentése a mindennapokban

Az ifi nagyon jó felüdülés a hosszú hétköznapokból. Mindegy, hogy ki milyen közösségből érkezik ide, mindenki felfrissülhet itt. Mikor eleinte elkezdtem járni az ifire, nem éreztem túl jól magam a hétköznapi környezetemben, de itt egyből befogadtak. Az ifi közösségével a mindennapjainkban is kapcsolatot tartunk, bármikor számíthatunk egymásra, a kapcsolataink nem korlátozódnak csak az ifi alkalmaira. Ha bármikor elme gyünk egymás mellett az utcán, megkérdezzük, hogy van a másik.

Simon Kamilla

Meine beste Freundin ...

2018 habe ich meine beste Freundin im deutschen Konfirmandenunterricht kennengelernt. Dass wir uns beide der Jugendgruppe anschließen möchten, war eine gemeinsame Entscheidung. Zunächst gingen wir auch gemeinsam ins Training, feierten immer gemeinsam unsere Geburtstage und haben viele gemeinsame Erlebnisse, die ich nicht missen möchte. Ich bin sehr froh, dass wir uns kennengelernt haben. Ich freue

mich, dass die Jugendgruppe auch ein Teil unserer Freundschaft ist.

Regina Király

Az ifi lélektani hatásai

Egy-egy ifi alkalmával egy kicsit ki tudunk szakadni a szürke hétköznapokból, elszigetelődünk az általános stresszfaktoroktól és egy kellemes társaságban tölthetjük az időt. Az ifi elfeledteti velünk az esetleges rosszkedvünket. Az ifikről mindig önfeledten, vidáman és jól eső nyugodtsággal távozzunk.

Boros Luca

Die Jugendgruppe und die Freundschaften

Ich hatte eigentlich nie viele Freunde, doch in der Jugendgruppe fand ich Freunde, denen ich wahrscheinlich nirgendwo sonst begegnet wäre. Das sind Menschen, auf die ich mich jederzeit verlassen kann und mit denen ich auch außerhalb der Jugendgruppe gerne Zeit verbringe.

Barnabás Kohlmann

Az ifi lelki jelentése

Öt év alatt bármi a szívünkhöz nőhet, de ez az ifinek különösen jól és erősen sikerült. Az évek során a heti rendszerességű alkalmak már megszokottá váltak, de kizárólag jó értelemben. Sosem volt olyan alkalom, amire nem mentem szívesen. Hozzám nőtt, az életem része lett. Az elmúlt időszakban egy hónapig nem tudtam résztvenni az alkalmakon. Nem gondoltam volna, hogy ennyire hiányozni fog. A következő alkalommal, amikor együtt énekeltünk, vacsoráztunk, beszélgettünk és csak úgy együtt voltunk, az feltöltötte a lelkeket. Betöltötte azt az űrt, amit korábban észre sem vettem. Az ifi feltölt és lecsendesít. Egy olyan zug, ahol egy pillanatra meg lehet húzódni, ahol nyugalmat és bátorítást lehet kapni.

Varga Lili

Engedjétek hozzám jönni...

Szókereső

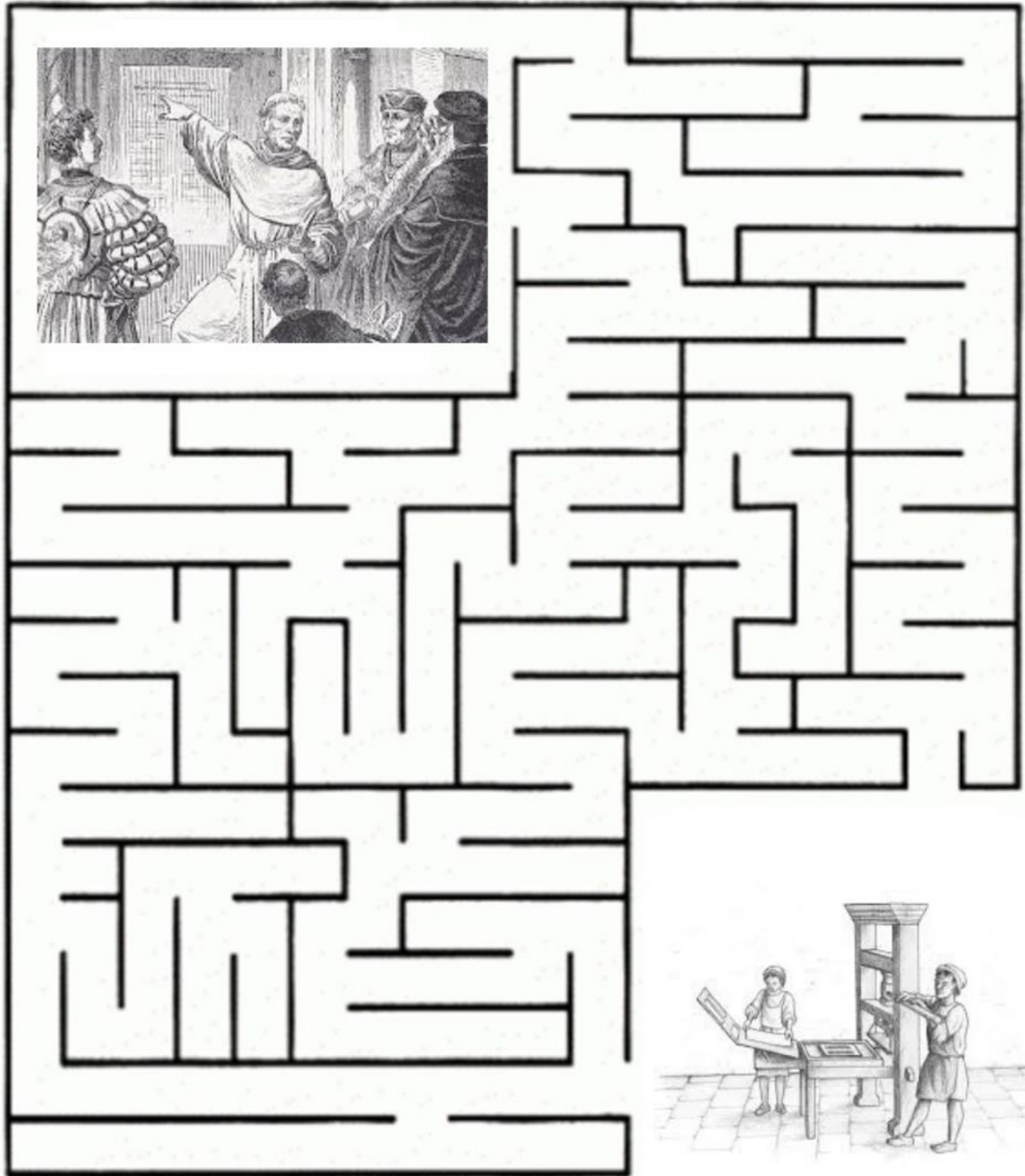
Találd meg a reformációhoz kapcsolódó megnevezéseket! Tudtad, hogy ezen az ünnepen piros színű terítők fedik az oltárt? A megtalált szavakat ezzel a színnel jelöld!

Keresett szavak: BIBLIA, KÁTÉ, KILENCVENÖT, KISKÁTÉ, LUTHER, REFORMÁCIÓ, SZERZETES, TÉTEL, VÁRTEMPLOM, WARTBURG, WITTENBERG

L	Y	H	Z	S	R	X	O	S	Z	E	R	Z	E	T	E	S	K	Q	W
O	A	E	P	L	E	W	H	U	I	A	K	D	U	N	O	I	A	N	A
X	O	A	U	K	F	L	R	X	K	Q	I	E	M	N	Z	F	U	J	R
S	Y	V	S	I	O	N	U	M	J	P	L	U	O	Z	N	Y	K	L	T
Y	Y	F	Z	S	R	Z	J	W	D	J	E	H	F	U	R	U	G	U	B
I	V	W	J	K	M	K	U	P	M	I	N	Z	D	C	R	E	R	T	U
C	X	I	X	Á	Á	S	U	N	O	U	C	F	U	Z	V	V	V	H	R
M	L	T	I	T	C	Z	U	O	I	L	V	T	Q	C	D	U	Á	E	G
L	Q	T	F	É	I	W	W	S	S	M	E	G	J	H	C	X	R	R	H
R	O	E	P	O	Ó	K	Z	U	Z	W	N	Q	D	H	D	V	T	F	I
G	V	N	O	Z	B	Y	O	J	X	H	Ö	D	J	F	B	B	E	X	X
H	Q	B	X	E	C	S	E	A	L	T	T	P	T	P	P	W	M	G	Y
C	M	E	N	X	F	T	A	F	Q	D	V	L	T	V	P	F	P	K	V
E	I	R	E	E	D	K	Z	P	E	Z	Q	I	R	H	C	H	L	Z	O
K	B	G	Z	C	X	X	Y	L	O	I	O	S	K	Y	Z	N	O	E	T
R	Y	I	T	Y	J	C	Y	P	T	É	T	E	L	Á	O	A	M	P	H
L	O	I	B	M	V	A	V	L	T	H	L	F	S	O	T	C	K	X	G
Z	C	E	Y	L	P	E	N	A	F	H	B	N	I	W	J	É	E	D	U
G	F	C	Y	S	I	T	A	J	N	O	F	V	A	N	R	I	B	M	D
N	Y	E	Y	V	V	A	O	J	G	Z	O	V	O	K	H	E	S	D	B

Útkereső

Juttasd el a 95 tételt Gutenberg mester nyomdájába!

Luther-rózsa

János Frigyes választófejedelem pecsétgyűrűt szándékozott ajándékozni Luther Mártonnak. Spengler Lázár városi jegyzőt bízta meg a gyűrű elkészíttetésével.

Luther Spenglerhez intézett

levelében a gyűrűvel kapcsolatos elgondolásáról ezt írta:

„A **kereszt** legyen az első, **feketén, szívbe (piros)** helyezve. Ezzel arra akarom magamat emlékeztetni, hogy a megfeszítettben való hit üdvözít bennünket. Ugyanis csak akkor igazulunk meg, ha szívből hiszünk. Jóllehet a kereszt fekete, mivel megöl, s ha kell, hogy fájjon is, mégis meghagyja a szívet saját színében. Az igaz ember hit által él, mégpedig a Keresztrefeszítettben való hit által.

Ez a szív **fehér rózsza** közepén legyen, annak a kifejezésül, hogy a hit örömmel, vigasztalással és békességgel ajándékoz meg, és egyenesen egy fehér üde rózsába helyez. Mivel nem olyan békesség és öröm ez, amilyent a világ ad, azért legyen a rózsza fehér, és ne piros. A fehér szín ugyanis a lelkek és angyalok színe.

Ez a rózsza **égszínkék mezőben** legyen, mert az ilyen lelki és hitbeli öröm az eljövendő mennyei örömök kezdete. Ez azonban a lélekben és hitben már most megvan, a reménység által előre ízleljük, jóllehet most még nem érzékeljük. A

Összeállította:

Kovácsné Tóth Anna

mező körül **aranygyűrű** legyen: jelezze, hogy ez a mennyei üdvösség örökké tart, és nincs vége soha, emellett értékeesebb minden örömnél és vagyonnál, amint az arany a legnemesebb és legértékesebb fém.”

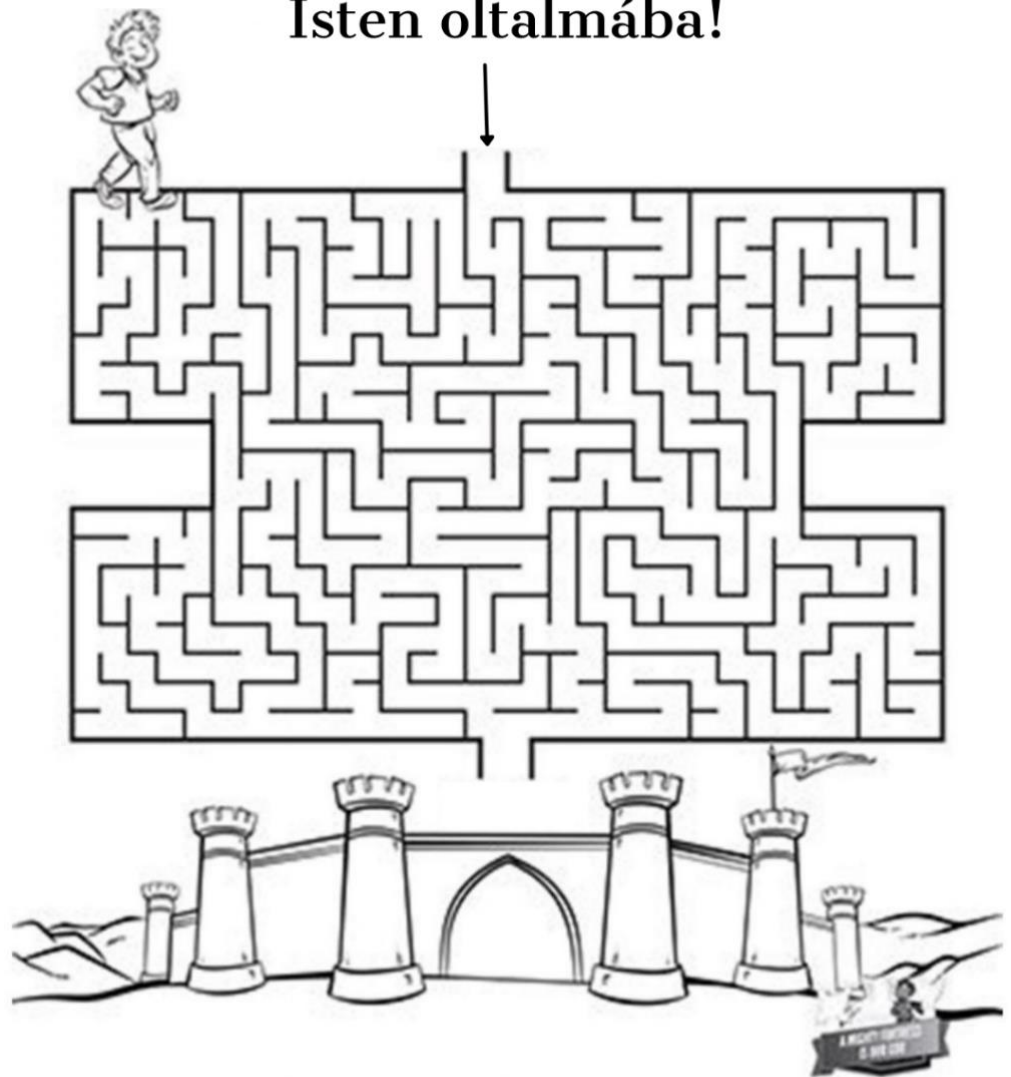
A Luther-rózsa jelentését legrövidebben egy Luther korabeli vers foglalja össze:

„Rózsákon jár Krisztus híve, ha keresztet hordoz szíve.”

Egyházunk emblémája ezt hirdeti: akkor leszünk igazán boldogok, ha szívünkbe fogadjuk a keresztet. Földi életünk is a rózsza szépségéhez hasonlóan mulandó. De vár reánk a mennyei boldogság, amely végtelen, amint a Luther-rózsát körülfogó gyűrű is a végtelenséget jelképezi.

Ha elolvastad figyelmesen Luther Márton leírását, ki tudod színezní a rózsát!

Vezesd az ifjút a várba, Isten oltalmába!

Erős vár a mi Istenünk!

Intézményeink életéből

A „8. óra” budapesti stúdiófelvétele

Június 10-én az *Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi Technikum és Művészeti Szakgimnázium* tanulóiként, lehetőségünk nyílt kis zenekarukkal, a 8. órával, részt venni egy felejthetetlen nap eseményén.

Az Evangélikus Egyház könnyűzenei programjának jóvoltából egy stúdiófelvételre utaztunk Budapestre, ahol profi zenei környezettel vártak minket.

A „8. óra” számára ez a nap a siker fogalmával ért fel. Egyikünk sem gondolta volna, hogy az egykor hob-bizenekarként alakult kis együttes felnő egy ilyen feladathoz. Profi hangszerek, profi hangtechnika, és profi

hangmérnökök segítettek minket a munkánk során, ahol felvételre került több egyházi és modern dal is a mi, sajátos előadásmódunkban.

Összességében, társaim és saját nevemben is elmondhatom, hogy ez a nap volt az a kitörés, amire gondolni sem mertünk, ám legbelül mind vágytunk.

Mindezt köszönhetjük az iskolánknak és *Vargáné Rimóczi Gyöngyi* tanárnő szervezésének. Mérheterlen hálával és köszönettel tartozunk.

Poór Antónia Gabriella, a 8. óra alapító tagja

A képen a felvételt alkotó zenészeink (balról jobbra): Rosta Máté, Poór Antónia (végzett diákjaink), Varga Petra (10. CD), Horváth Luca Anna (10. B), Berényi-Pálfalvi Fülöp Ágoston (11. C), Molnár Fanni (11. B), Nyerges Gergő (12. A), Erdei Bertalan (12. C).

Igaz Csilla tanárnő a Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díj nyertese

Igaz Csilla, az Eötvös-gimnázium tanára a *Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díj*ban, a tehetséggondozás területén nyújtható legrangosabb elismerésben részesült.

Összesen 57 kiemelkedő munkát végző hazai és határon túli pedagógus, tehetségsegítő szakember, valamint hat települési önkormányzatnak adott át díjakat *Novák Katalin* családokért felelős miniszter a „Bonis Bona – A Nemzet Tehetségeiért” gálán. A kitüntetések odaítélésének fő célkitűzése, hogy erkölcsi és anyagi elismerésben részesítse

azokat a hazai és határon túli magyar vagy magyarországi nemzetiségi szakembereket, akik munkájuk során kiemelkedően sokat tesznek a fiatalok tehetsége kibontakoztatásáért. A díj összesen négy egyéni kategóriában adható. *Igaz Csilla* tanárnő a „Kiváló tehetségfejlesztő” kategória díjazottja.

Tervezett programok

Csoportjaink alkalmai

szerdai bibliaóra minden szerdán 18 órakor a kisteremben (december 29-én elmarad)

barkácskör minden pénteken 15 órakor a társalgóban (december 24-én és 31-én elmarad)

ifi-Jugendgruppe csütörtökönként és péntekenként felváltva 18 órakor az ifiteremben

női imaóra november 4-én, 18-án, december 2-án és 16-án, csütörtökön 19 órakor a klubszobában

nőslénykör (férfi beszélgetőkör) november 8-án és december 13-án, hétfőn 20 órakor a klubszobában

Glaubensgesprächskreis november 5-én, 19-én és december 17-én, pénteken 15.30-kor a lelkészi hivatalban

Kirchenkaffee november 21-én és december 19-én, vasárnap a német istentisztelet után a kisteremben

baba-mama kör november 3-án, 17-én, december 1-jén és 15-én, szerdán 10 órakor az ifiteremben

gyerek-istentiszteleti teaház november 14-én és december 12-én, vasárnap a gyerek-istentisztelet után a kisteremben

Fifi (fiatal ifi) november 13-án, szombaton 9.30-kor a kisteremben

bábcsoport november 20-án és december 18-án, szombaton 10 órakor a kisteremben

Kindergruppe november 6-án, szombat délelőtt kirándulás, találkozás 9.15-kor a Lackner Kristóf utcai buszmegállóban, valamint november 17-én, szerdán 16.30-kor a kisteremben. A decemberi alkalmáról adunk majd hírt.

Egyéb programok

Október 31-én, vasárnap, reformáció ünnepén a 9 órakor kezdődő gyerek-istentisztelethez csatlakozóan családi délelőttöt tartunk a gyülekezeti házban teaházzal, bábelőadással, kézműveskedéssel, aszfaltrajzolással és játékos gyerekfeladatokkal.

November 1-jén, hétfőn magyar nyelvű áhítatot tartunk, 17 órakor a balfi temetőben, 18 órakor a soproni evangélikus temetőben. A feltámadás reménységében, együtt emlékezzünk halottainkra!

November 7-én és december 5-én, a hónap első vasárnapján 10 órakor „Tízórai” – lelki táplálék mindannyiunknak címmel új zenés, úrvacsorás, magyar nyelvű istentiszteletet tartunk a templomban. Ezekben a vasárnapokon, a délelőtti istentiszteletek előtt és után irat-terjesztés lesz a templom előterében.

November 21-én, örök élet vasárnapján 14 órakor német nyelvű áhítatot tartunk a temetőkápolnában.

November 27-én, szombat délután adventikoszorú-készítést tartunk az Erdészeti Múzeumban (Templom u. 4.). Az adventi koszorújára való gyertyát és díszítő

terméseket minden család hozzon magával, szalma koszorúalapot és eszközöket kapunk. Az alapanyagok beszerzése végett kérjük a részvételi szándékot a nagyteremben kihelyezett jelentkezési lapon november 21-éig jelezni.

Terveink szerint az idei adventben is különleges, napról napra kibontakozó alkotás kerül templomunk egyik Bunker köz felőli ablakának 24 ablakszemébe.

November 28-án és december 12-én vasárnap délelőtt, az istentiszteletek előtt és után jótékonysági adventi vásárt tartunk a templom előterében.

December 3-án, pénteken 17 órakor Musikalischer Advent lesz a templomban vagy a nagyteremben.

December 13-án, hétfőn 18 órakor gospelkoncert lesz templomunkban.

December 22-én, szerdán 19 órakor a Győri Filharmonikusok és a Mozart Knabelchor belépőjegyes koncertje lesz templomunkban.

Terveink szerint 2022. március 17. és 19. között, csütörtöktől szombatig, 18 órakor a nagyteremben háromestés böjti evangélizációs sorozatot tartunk, ígét hirdet Gáncs Péter nyugdíjas püspök.

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2021. november – december

október 31. (reformáció)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Dr. Tóth Károly
- 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
- 10.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly

november 1.

- 17.00 áhítat a balfi temetőben: Dr. Tóth Károly
- 18.00 áhítat a soproni evangélikus temetőben: Dr. Tóth Károly

november 4.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

november 7. (ítélet vasárnapja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
- 10.00 magyar („Tízórai”, úrvacsorás): Pelikán András
- 15.00 Balf: Pelikán András
- 16.00 kórházkápolna: Pelikán András

november 11.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

november 14. (reménység vasárnapja)

- 8.00 magyar: Dr. Tóth Károly
- 9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
- 10.00 magyar (személyes áldással): Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly
- 16.00 Fertőszentmiklós: Dr. Tóth Károly

november 18.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

november 21. (örök élet vasárnapja)

- 8.00 magyar: Pelikán András
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
- 10.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
- 14.00 német temetői áhítat: Holger Manke
- 15.00 Balf (úrvacsorás): Pelikán András

november 25.

- 17.00 úrvacsorás Wochenpredigt: Holger Manke

november 28. (advent 1. vasárnapja)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Dr. Tóth Károly
- 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
- 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly
- 16.00 Fertőszentmiklós: Dr. Tóth Károly

december 2.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

december 5. (advent 2. vasárnapja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Matus Klára
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
- 10.00 magyar („Tízórai”, úrvacsorás): Matus Klára
- 15.00 Balf: Pelikán András
- 16.00 kórházkápolna: Pelikán András

december 9.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

december 12. (advent 3. vasárnapja)

- 8.00 magyar: Pelikán András
- 9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
- 10.00 magyar (személyes áldással): Pelikán András
- 15.00 Balf: Pelikán András
- 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

december 16.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

december 19. (advent 4. vasárnapja)

- 8.00 magyar: Dr. Tóth Károly
- 9.00 német: Holger Manke
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
- 10.00 magyar (gyerekműsorral): Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly

december 23.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

december 24. (szenteste)

- 16.00 Balf (ökumenikus): Dr. Tóth Károly
- 17.00 német: Holger Manke
- 18.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás): Dr. Tóth Károly

december 25. (karácsony 1. napja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
- 9.00 német (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
- 10.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
- 15.00 Balf (úrvacsorás): Pelikán András
- 16.15 Fertőszentmiklós (úrvacsorás): Pelikán András

december 26. (karácsony 2. napja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Dr. Tóth Károly
- 9.00 német: Holger Manke
- 10.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás): Dr. Tóth Károly

december 31. (óév)

- 16.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
- 17.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András

A fenti rend a koronavírus-járvány miatt változhat.

Christophoros

A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja

9400 Sopron, Színház utca 27.

e-mail: sopron@lutheran.hu

web: <https://sopron.lutheran.hu>

tel: 99/523-002

számlaszám: 11737083-20006895

Nyomtatva 350 példányban.

Várható következő megjelenés:

2021. karácsony

Felelős kiadó: Dr. Tóth Károly